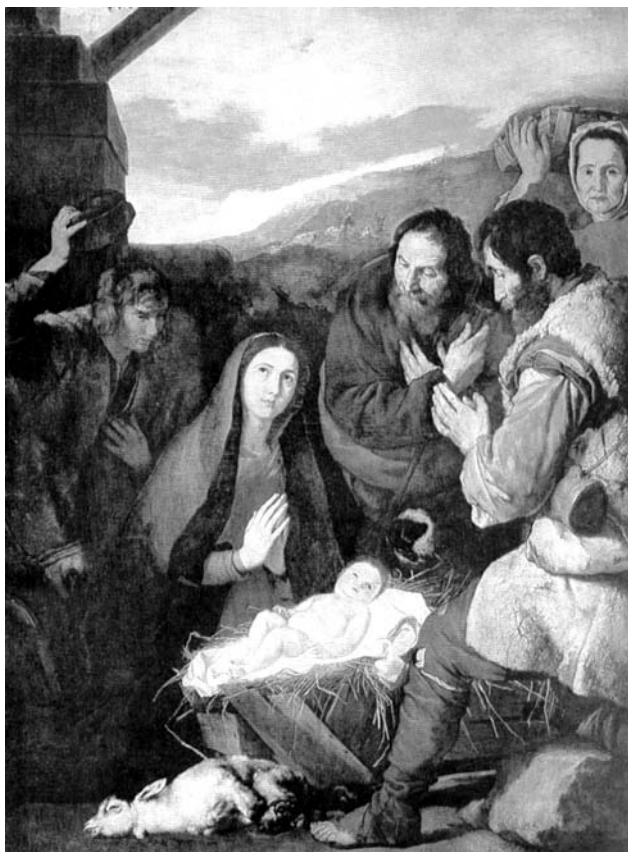

UNITÁRIUS ÉLET

56. ÉVFOLYAM 6. SZÁM
2002. NOVEMBER-DECEMBER

Kéthavonta megjelenő folyóirat

Jusepe de Ribera: Pásztorok imádása

A TARTALOMBÓL

Újévi pásztorlevél

Karácsony

Én Istenem, legyek vidám...!

Egyházi hírek

Főtanácsai ülés

Zsinat – Kövend, 2002. november 29–30.

Ki támogasson kit?

Koszorúzás

Kereszténység és kultúra

Dávid Ferenc (monodráma) 2. rész

Tükör által, világosabban

Karácsony története...

Unitárius portrék

Pestszentlőrinc, 1933.

(Beszélgetés Molnár Jánossal)

Olvasói levél

Egyházközségeink életéből

Ady Endre: KARÁCSONY

Ma tán a béke ünnepelne,
A Messiásnak volna napja,
Ma mennyé kén' a földnek válni,
Hogy megváltóját befogadja.
Ma úgy kén', hogy egymást öleljék
Szívükre mind az emberek, –
De nincs itt hála, nincs itt béke:
Beteg a világ, nagy beteg...

Kihült a szív, elszállt a lélek,
A vágy, a láng csupán a testé;
Heródes minden földi nagyság,
S minden igazság a kereszté...

Elvesztette magát az ember,
Mert lencsén nézi az eget,
Megátkozta világrajöttét,
Beteg a világ, nagy beteg.

Ember ember ellen csatázik,
Mi egyesítsen, nincsen eszme,
Rommá dőlt a Messiás háza,
Tanítása, erkölce veszve...
Oh, de hogy állattá sülyedjen,
Kinek lelke volt, nem lehet!...
Hatalmas Ég, új Messiást küldj:
Beteg a világ, nagy beteg!...

1899. december 23.

ÚJÉVI PÁSZTORLEVÉL

Kedves atyámfiai, testvéreim!

Ilyenkor az óesztendőt magunk mögött hagyva, és az ismeretlen új év küszöbét átlépve, megállunk egy pillanatra, és önmagunkban elvégezve a számadást, feltesszük a kérdést: mi célja és mi értelme van életünknek, hol van a helyünk a világban? Az egyházáért aggódó vallásos lelkületű ember, tovább kérdez: van-e időszerűsége egyházunknak, van-e célja és értelme gyülekezeteinkben az evangélium hirdetésének?

Az aggodalommal eltöltő kérdésekre úgy érezzük, hogy a legmegnyugtatóbban Pál apostol adja meg a feleletet a Timóteushoz írt első levele 6-ik részének 11–12-ik verseiben: „Te Isten embere, törekedj az igazságra, hitre, szeretetre, állhatatosságra, szelídlelkűségre. Harcold meg a hit nemes harcát és ragadd meg az örök életet, melyre elhívtátl.”

Ezen egyszerű buzdító szavak arra hívják fel gyülekezeteink tagjainak figyelmét, hogy miképpen kell az élet nemes harcát Jézus tanításainak szellemében úgy megharcolni, hogy Istennek tetsző életünk végzetével, a látható de múlandó világból, a láthatatlan világba távozva, mindenki elnyerje az örök életet.

Az apostol szavainak lényege nem más, mint az, hogy az élet szüntelen küzdelem: „a hitnek nemes harca”. Ez a küzdelem időnként megsebez, megkísért, sőt megaláz, mert a küzdelem igen gyakran nem nemes fegyverekkel folyik. Függetlenül a harc minden nemtelen eszköztől, nekünk Jézust követő hívő keresztény embereknek a harcot a gonosszal, az irigységet és mindenképpen a dominanciát vágyó lelkülettel, a tunyasággal, a nemtörődomséggel, az egyházi törvényeket semmibe vevőkkel szemben állandóan és megállás nélkül folytatnunk kell. A jó, az igaz, az őseinktől örökölt Egy Isten hit és unitárius szellemiség, a békesség és szeretetet megvédését feladnunk soha nem lehet és nem szabad. Hinnünk kell abban, hogy nemes harcunk eredményeképpen győzni fog a jó és a józan ész, a gonosz és a gyűlölet felett.

Újesztendő kezdetén minden áhítatos lélekkel imádkozó és kötelességét maradéktalanul teljesítő, de időnként megtorpanó, hitében megrendülő embernek ezt üzeni az apostol: ebben az esztendőben is hinnünk kell az evangéliumi láng fényében és világosságában, segítségében és áldásában. Hinnünk kell abban, hogy minden akadályon és megpróbáltatáson túl, az emberiség fokozatosan megtalálja a békesség és a szeretet eszményi világa felé vezető utat.

Gondviselő istenünk szeretete és jósága erősítsen meg mindannyiunkat ebben az esztendőben is, hogy az evangélium szellemében, egyházalapítónk és hitvédő őseink útmutatása szerint, hitünkkel és példaadó életünkkel jézustanítványokká magasztosulhassunk. Isten áldása nyugodjon meg templomainkon, imaházainkon és minden istentiszteleti helyen, lelkészeink reméljük még odaadóbb hitépítő szolgálatán, híveink áldozatkész lelkületén és áhítatos imádkozásán.

Ilyen gondolatokkal kívánok mindnyájuknak békességet, megértést és szeretetet árasztó, eredményes, áldott újesztendőt.

Atyafiságos üdvözléssel és főpásztori szeretettel.

Budapest, 2003. január 1.

Rázmány Csaba
püspök

Felhívás

A Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége tisztelettel és szeretettel felkéri híveit és szimpatizánsait, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-ának befizetésekor az Unitárius Egyházat válasszák kedvezményezettként (0200), ugyanis ezt az összeget egészíti ki a kormány az Egyházunkat megillető támogatás összegére, mely egyik biztosítéka fenn és megmaradásunknak.

Továbbá nagy tisztelettel kérünk mindenkit, hogy a lehetséges második 1%-ot feltétlenül az Unitárius Alapítvány címére utalják (18052459-1-41), mert az ide befolyt összeg teljes egészében vidéki egyházközségeink, templomaink és lelkési lakásaink felújítását biztosítja.

2002. évi személyi jövedelemadójuk 2x1%-ának befizetéséért hálás köszönetet mond a Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége, kívánva minden egyházunkat támogató unitárius hívünknek és szimpatizánsunknak kellemes karácsonyt és boldog újévet!

Elnökség

Pályázati felhívás

Az Unitárius Alapítvány Kuratóriuma pályázatot ír ki.

A pályázat célja: számítógép, nyomtató, beszerzése.

A pályázat összege: 280 000 Ft, azaz: kettőszáznyolcvanezer forint.

Pályázhatnak a Magyarországi Unitárius Egyház egyházközségei és szervezetei, akik még nem kaptak erre a célra támogatást.

A pályázat beadásának határideje: 2002. december. 31.

A pályázatot a következő címre kérjük:

Unitárius Alapítvány
1054 Budapest,
Alkotmány utca 12.

Dr. Beke Ildikó Gergely Felicián
elnök titkár

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Az aláírt cikkekért a szerzők viselik a felelősséget.

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

Folyóiratunk minden páros hónap végén jelenik meg.

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:
Balácsi László

Főszerkesztő:
Kászoni József

Főszerkesztő-helyettes:
Léta Sándor

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2–4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 311-2801

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Előfizethető:
egyházi központunkban személyesen,
vagy egyházi csekkben.
Évi előfizetési díj: 1200,- Ft
Egyes szám ára 200,- Ft
Megjelenik kéthavonta.

Felelős kiadó:
Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Nyomdai előkészítés:
Kovács Gyula

Készült:
az ETO-Print Nyomdaipari Kft.-ben
Felelős vezető: Balogh Mihály

HU ISSN 0133-1272

A Magyarországi Unitárius Egyház
internetcíme:
www.unitarius.hu
http://unitarius.lap.hu

KARÁCSONY

Karácsony az emberiség egyetemes ünnepe. Jelképekben leggazdagabb, tartalmában legmélyebb ünnepünk.

Benne az az örök emberi értékteremtő vágyakozás testesül meg, amely időtlen idők óta összekapcsolja a halandó és véges embert, a halhatatlan, örökkévaló és végtelen Istennel.

Azért ilyen szép, azért ilyen emberi és isteni egyszerre.

Minden ember vallástól, felekezettől, faji és nemzeti hovatartozástól függetlenül megtalálja, megtalálhatja benne mindazt, amit keres.

Van, akiknek a megváltó, Jézus születése. Valóságosan vagy jelképesen. Másoknak a sötétség és hideg fölött diadalmaskodó megtartó fény és meleg örök reménysége.

Van, akiknek a szeretet, a család, a gyermek, az ajándékozás, az együttlét és együvértartozás öröme.

Van, akiknek a vers, a dal, a rege.

Van, akiknek az igazság és béke ünnepe.

Az, amire éppen vágyunk.

Az, amiben hiányt szenvedünk.

Az, amit pótolni szeretnénk.

Az, amin változtatni akarunk.

És van, akiknek mindez, minden együttvéve.

Mire vágysz, ha sötétben jársz, félig vakon,
félve, remegve, céltalanul tévelyegsz?

Mire vágysz, megdermedt testedben dermedő lélekkel,
hidegtől megkékült kezekkel alamizsnát kérve?

Mire vágysz, ha kétség kínoz s magadat gyötörve,
hiábavalóan éled, tékozolva eléled sok napod?

Ne mondd, hogy nem vágysz a melegre, fényre.
Ne mondd, hogy nem kell a jó szó, a simogatás,
a megértés, a mosoly.

Ne mondd, hogy nincs már felhőtlen öröm és meghitt boldogság.

Hisz csak látni, érteni, érezni, akarni kell.
És nem is csak látni, érteni, érezni, akarni,
Hanem tenni, tenni, tenni.

Tedd, hogy karácsony szülessen benned,
Tedd, hogy karácsony legyen a téged körülvevőkben,
Tedd, hogy ne hulljon angyalok, gyerekek és szüleiknek vére.
Tedd, hogy a világot betakaró fehér hólepel legyen a béke,
Zöld fenyők reményén csillagoknak fénye.

És ha csak ennyit is megtettél, mondd te is,
vigyázó pásztor lelkülettel, királyi gazdagsággal a vélt szegénységben:
Dicsőség a magasságban Istennek, az emberekhez jóakarattal
És a földön igazság, szeretet és béke!

Sándor Gy. Mátyás

„Én Istenem, legyek vidám...”

(Beszélgetés Istennel verses gondolatok alapján)

Örökkévaló Szeretet, gondviselésnek áldott Istene!

„Szép tündérország támad föl szívemben / Ilyenkor decemberben / A szeretetnek csillagára nézek / Megszáll egy titkos, gyönyörű ígézet... És hiszek újra az égi szeretetben... A kis Jézuska itt van a közelben!” Az adventi úton én is építettem „egy picike jászolt / nem puha bársony, / nem drága selyem”, és szeretetemből „szőttem bele párnát” és lelkesen, örök gyermekséggel hívogatom: „picike Jézus”, nyugodj idebent!

Édes Atyám! Karácsony felé vezető adventi utunkon minden rendű és rangú gyermekedet vezesd úgy, hogy mindannyian megérkezzünk, biztos legyen a találkozásunk, az egymásra találásunk, a viszontlátásunk a Szeretet Gyermekével, a Szeretett Gyermekkel, hiszen a szívében épített kicsi jászolba mindenki hívogatja, akárcsak én: „Ó, gyere be kicsi Jézus / Ó, gyere be, béke / Hajszolt lelkem hajlékába / Fáradt lábam, hajlott hátam / Bús Betlehemébe. / Nagyon rossz a világ most itt, / Zárva ajtó, ablak. / Mindhiába kopogtatnál, / Előkelőbb lakásokban / Aligha fogadnak. / nem is nagyon hiszem, hogy jobb / Szállásod akadna, / Mint ez az én fáradt testem / Karácsonyi békét váró / Rozzant istállója... / Gyere bé hát, kicsi Jézus / Karácsonyi béke! / Rozzant testem kis ablakán / Hadd tekintsen ki az öröm / Meleg lámpafénye!”

Tudom, tudjuk, hogy hozzánk is megérkezik, hisz Te küldöd már kétezer éve minden elhúnyó esztendővel, Te küldöd, hogy számunkra „út, igazság és élet” legyen. Ártatlan gyermeki szívvel várjuk, várom most, de felnőtt komolysággal, elszántsággal, pedig „Az aranyalma elgurult / s elgurult az ezüstdió / És most eljött a pillanat / Mikor rájuk gondolni

jó. / Aranyalma, ezüstdió / A messziből dalol nekem. / S egy rég kialudt gyertyaszál / Kigyullad most a szívemen.” Ez a tűz, lelkesedés hajt, hogy menjek el én is Betlehembe a pásztorok felhívó szavára, és lássam meg az évenként megújuló csodát, amit atyai szereteted, irgalmasságod adott és ad a világnak. „Halk hóesésben, karácsony előtt / megyek az úton egyedül. / Mind halványak, ködbeveszők / Az Ipolyon túli hegyek. / Most Betlehem felé megyek. / Bent szívemben az öröm / Boldog glóriát hegedül. / Fehér utamra hirtelen / Árnyék vetődik, vádló kérdés: / A pásztorok is együtt mentek / A bölcsek is hárman voltak... / Mit mond a betlehemi gyermek, / Hogyha senki nem lesz velem, / Ha egymagamban érkezem? / Hát az én szívem nem dobogja / Karácsony örök riadóját: / Menjünk el mind Betlehemig!?? / Kinyújtom kereső kezem: / Ráncos, öreg kezek, / Kicsiny gyermekkezek / Simuljanak belé! / Induljunk együtt Betlehem felé! / Együtt a gyászolókkal, / Az egyedülvalókkal! / Hisz a nagy örömből / Mindnyájunknak telik! / A jászol mellett ma / Mindnyájunkra üdvösség derül! / Halk hóesésben Betlehem felé / Ne menjünk egyedül!” Annyira szükségünk van társakra, adventi kezek összefogódzadására, hiszen „Kihűlt a szív, elszállt a lélek / A vágy, a láng csupán a testé, / Heródes minden földi nagyság / A minden igazság a kereszté!” „Ember ember ellen csatázik / Mi egyesítsen, nincsen eszme, / Rommá dőlt a Messiás háza, / Tanítása, erkölcsé veszve!”

Égi Atyám, ha Te akarsz, mindenkellenére meg fogunk érkezni utunk végcéljához, hogy valóra váljon teremtő nagy álmod, közös álmunk: „Ma úgy kéne, hogy egymást öleljék / Szívükre mind az emberek.” S a gyönyörű szép, titokzatos éjben

megérkezik a csöpp rózsalevél, a kékszemű Gyermekek, a Te követed. „A pásztorfuvolák, kürtök, vonók kinyilatkoztatása ujjongva hirdeti, s így száll tovább az Éj kórusa az ég magasára. Zengő futam futamra kavarg, s a hangjegyek dallá elevenedve, akár az örvénylő csillagrajok, szállnak a megdicsőült végtelenbe. A csillagokká szépült hangjegyek ráröppennek az örökzöld fenyőkre, fényük fényéveknél végtelenebb: üdvünk fényét gyűjtják ki mindörökre. Leoldották kották bilincseit, így rajzanak az örök Betlehemre, s a teremtést betöltve hirdetik: Gyermekek jöttek el, a béke Fehérelme.” (Bach)

Az élmények szédületében, varázsában csak azt hallom, hogy tegnap harangoztak, holnap harangoznak, harang csendül, ének zendül, messze zsong a hálaének, s az én kedves kis falumban, mint minden, tomboló zajból csendre szenderült városban Karácsonykor magába száll minden lélek. A Te tiszteletedre épült templomainkban, családi fészkeinkben, amelyek templomokká magasztosulnak az adventi várakozásban és a karácsonyi beteljesülésben, minden ember szeretettel borul földre imádkozni, áll meg a karácsonyfák mellett, mert „ez az egy nap meg egy este / van a küzdelmes évben, / Mikor csak szeretünk / A fenyők tövében. / Mintha az a sok fa / Egyetlen fa volna / S az egész világot betakarná lombja. / S mintha az a sok szív / Mind egy nagy szív volna / Egymásra hajolva / Mind együtt dobogna.”

Atyám! Most, amikor a kis Jézuska már a szívemben van és nem csak a közelben, add meg mindenkinek a legnagyobb karácsonyi áldásodat: „Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen / S ne csak így decemberben!”

Ámen.

B. L.

Főtanácsi ülés

Az Egyházi Képviselő Tanács 2002. október 26-i ülésén hozott határozata értelmében november 16-án összeült a Magyarországi Unitárius Egyház Főtanácsa, az Alaptörvény 13. fejezet 134. § értelmében. Ezen alkalommal a Főtanács a Bartók Béla Unitárius Egyházközség Budapest, Högyes Endre utcai templomában ülésezett.

A Főtanács munkájának megkezdése előtt néma felállással emlékezett meg a közelmúltban elhunyt Balogh Ferencre, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnokára, akit az üléssel egyidőben kísérték ki Kolozsváron végső nyughelyére, a Házsongárdi temetőbe.

A főgondnoki megnyitó alkalmából felolvasásra került Máté Evangéliuma 7. rész 1–5 pontja intés és figyelmeztetés céljából.

A Főtanács sorra vette a különböző egyházi tisztségviselők és szervezetek által összeállított beszámolókat és azokat egyenként megtárgyalva mindegyiket elfogadta.

A Főtanács leghosszabban a püspöki beszámolóval foglalkozott, és annak elfogadására számos hozzászólás és vita után került csak sor.

Ezeket követte a tisztségéből az Egyházi Fegyelmi Bíróság 2002. május 8-i határozata alapján felfüggesztett dr. Bardócz Tódor András budapesti gondnok ügyének

tárgyalása. A Főtanács a fegyelmi határozatot megerősítette és jogerőre emelte.

A Főtanács ezt követően az EKT által már korábban elfogadásra javasolt Alaptörvény módosítását tárgyalta meg, melynek lényeges pontjai az új Fegyelmi Szabályzat bevezetése, az Egyházi Könyvtár és Levéltár törvényi kodifikálása, valamint a Teológiai Intézet megszüntetése és átalakítása Teológiai Műhelyé és végül az Alaptörvény néhány formai kiegészítései voltak.

A Főtanács mindezeket elfogadta és beépítette az Alaptörvénybe.

Végezetül az EKT által kiküldött jelölő bizottság javaslata alapján megválasztásra került a betöltetlen főgondnokhelyettesi pozíció valamint a Zsinat által korábban elmulasztott egyházi könyvtáros és levéltáros megválasztása.

Főgondnokhelyettesként Kálnoki Kiss Sándor atyánkfiait választotta meg a Főtanács, míg a szavazás megerősítette pozíciójában az évek óta könyvtárosi és levéltárosi munkát végző Muszka Ibolyát.

A megválasztott tisztségviselők eskütételével és a közügyi igazgató áhítatával és imával ért véget a Főtanácsi ülés, melyet az egyházközség által szervezett közebéd zárt be.

Mikó István
főgondnok

ZSINAT

Kövend, 2002. november 29–30.

Az Unitárius Egyház Zsinata november 29–30-án a Kolozs megyei Kövenden tartotta a 2002. évi rendes ülését. A zsinati ülésen egyházunkat Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok képviselték. Az ünnepi megnyitó után Mikó István üdvözölte az egybegyűlteket, majd a Zsinat megkezdte munkáját. Első napirendi pontként az Alaptörvény módosítását tárgyalták meg a jelenlevők. Az elkészített és már az EKT által jóváhagyott Alaptörvényt fejezetenként terjesztették elő jóváhagyásra, majd néhány kiegészítéssel először egyenként majd együttesen fogadták el a zsinati képviselők. Ezt követően került sor a püspökválasztásra az előkészített jelölési szabályok szigorú betartása mellett. A két forduló jelölési eljárás után két megfelelő támogatottsággal rendelkező jelölt közül a Zsinat mintegy kétharmados többséggel Dr. Szabó Árpádot választotta meg ismételten az elkövetkező 6 év időszakára. A püspöki eskü bevételét követően az üdvözlések során Rázmány Csaba püspök fejezte ki örömét és gratulációját a maga és a Magyarországi Unitárius Egyház nevében, kérve Isten áldását és segítségét a megválasztott püspök munkájához.

Főtisztelendő Zsinat!

Főtisztelendő püspök úr!

A Magyarországi Unitárius Egyház minden hívének tiszteletteljes üdvözetét, gratulációját és jókívánságát hoztuk el Neked, megválasztásod alkalmából, Mikó István Főgondnok afiával az erdélyi Unitárius Egyház Zsinatának színhelyére, ebbe a csodálatosan szép kazettás mennyezetű templomba, amelynek piacán engem is 55 évvel ezelőtt megkeresztelt az akkori lelkész.

Kívánjuk, hogy Gondviselő Egy Istenünk áldása, szeretete és megtartó ereje legyen és maradjon az Unitárius Egyházon és annak újonnan és ismételten megválasztott lelki vezetőjén, aki ebben az ünnepélyes pillanatban automatikusan képviselőjévé vált múltunknak, jelenben való megmaradásunknak, és hitem szerint áldásos megáldódója és megvalósítója az elkövetkezendő hatéves ciklusban egy szebb és boldogabb jövőnek.

Gondviselő Istenünk áldjon meg minden unitáriust Erdélyben és az anyaországban egyaránt, akik nevében sorsközösséget vállalunk, hogy mindig csak a jézusi evangélium által meghatározott igaz célokért küzdjünk, ami nem lehet más, mint nemzetet és kereszténységet meg- és ösztönözni a szeretet!

Kívánom, hogy mindig az egyenlőség és kölcsönösség elve vezéreljen a közös célok megvalósításában, hogy reményeink szerint, nem is olyan soká, egy egyházban egyesülve, együtt és közösen vigyük tovább, magasra emelve büszkén az unitárius hit őseinktől örökölt zászlaját.

Istenünk jósága áldj és szentelj meg mindent e földön! Hisszük, hogy az Ő jósága fog megáldani Téged is életedben és munkádban, Isten országa beteljesülése felé, hogy mindazok, akik ma Téged erkölcsi vezetőjükké választottak, nyerjenek benned és általad hitet, reménységet és szeretetet, maguknak, családjuknak, gyülekezetüknek, népünknek és nemzetünknek egyaránt.

Isten áldjon meg!

A Zsinat napi munkáját 17 lelkész bemutatása zárta, akiknek felszentelésére a következő napon került sor.

Az első napi ülést istentisztelet zárta Andorkó Ferenc vargyasi lelkész igehirdetésével.

A második napon a Főtanács a választási eljárás eredménye alapján megválasztotta a főhatósági tisztségviselőket, valamint testületi tagokat.

Ennek eredményeként Máthé Dénest és Kolumbán Gábort főgondnoknak, Rezi Eleket főjegyzőnek és Szabó Lászlót közügyigazgatónak választotta meg a Zsinat.

A lelkészek felszentelésével és a megválasztott tisztségviselők eskütételével zárult le az elmúlt hat

évi ciklus és léphetett munkába a megújult egyházi vezetés.

A Zsinatot ünnepi istentisztelet zárta, ahol ígét hirdetett Katona Dénes székelyderzsi lelkész és úrvacsorát osztott Bíró Mihály alsóboldagfalvi lelkész.

Beszámolóink végén egyházunk minden egyes tagja nevében kívánunk mindazoknak, akik vállalták a rájuk bízott feladatot, erős hitet, akaratot és elkötelezettséget, hogy kövessék a Dávid Ferenc által kijelölt utat. Ehhez kérjük Isten segítségét és áldását, hogy munkájuk szolgálja egyetemes egyházunk boldogulását és virágzó jövőjét.

Mikó István
főgondnok

Ki támogasson kit?

Avagy „Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét” (Gal. 6, 2)

Minden magyar állampolgár számára lehetővé kell tenni, hogy véleményt nyilvánítsa arról, hogy melyik egyházat tartja a leginkább méltónak az állami támogatásra, szögezi le a törvény. A személyi jövedelemadó fizető állampolgárok öt éve dönthetnek arról, hogy adójuk egy százalékával melyik egyházat kívánják támogatni. Megmagyarázhatatlan, hogy miért de az adózóknak csupán töredéke, vagyis a 4,5 millió adózó ember közül csupán 539 ezren éltek ezzel a lehetőséggel.

Az állam, hogy méltányos hitéleti támogatáshoz juttassa az egyházakat, a befolyt összeget kiegészíti a felajánlható teljes összeg 80%-ra. 2001. évben a felajánlott összeg 2,2 milliárd volt, amit az állam 8,9 milliárdra egészített ki és osztott szét az egyházak között.

Ez a rendszer a társadalom nagyobb rétegeinek, mint a nyugdíjasok, a minimálbéren foglalkoztatottaknak, a munkanélkülieknek és a diákoknak nem biztosít lehetőséget, hogy döntően befolyásolják a támogatást. Még kevésbé igazságos, Dr. Szalay István a Miniszterelnöki Hivatal egyházügyekért felelős címzetes államtitkára szerint, ha a jogszabály a népszámlálás adataihoz köti a támogatás elosztását, mivel a vallási hovatartozásukról nyilatkozók nem tudták, hogy válaszaiknak gazdasági következményei lehetnek. Az államtitkár is egyetért a törvény betűjével, miszerint minden magyar állampolgár számára lehetővé kell tenni, hogy kinyilvánítsa véleményét, melyik egyházat kívánja a költségvetés figyelmébe ajánlani. Ennek megvalósítását az államtitkár egy úgynevezett egyházi nyilatkozó-kártya bevezetésével látja megvalósíthatónak, melyen az állampolgár megjelölné, hogy melyik vallásos közösséget kívánja támogatni. A nyilatkozók kiléte nem kerülne nyilvánosságra, ugyanis a feldolgozás után a kártyát, azonnal megsemmisítenék.

A népszámlálási adatok szerint a teljes lakosság csaknem háromnegyede vallotta be valamelyik egyházhoz való tartozását, ezzel szemben a vallásukat gyakorlók száma csupán 10–15%-ra tehető. Az adófizetők is hasonló arányban támogatják egyszázalékos felajánlásukkal az egyházakat. A jövedelmük 1%-át felajánlók száma évről évre növekedett: 1998-ban 440 ezren, míg 2000-ben már 560 ezren ajánlották fel jövedelmük 1%-át. Az adakozás 2002-ben megcsappant, ugyanis 20 ezerrel kevesebben tettek ajánlatot. A négy történelmi-nevezett egyház közül az első évi támogatáshoz képest a katolikusoké és a reformátusoké csökkent, a zsidó hitközségé nőtt, míg az evangélikusoké nem változott. Örömmel jelenthetem, hogy az unitáriusoké évente növekedett, ami azt jelenti, hogy évről évre többen és többen érzik át annak szükségességét, hogy valamelyik egyházközösségünkbe bejelentkezzenek, vagy ha nem, ak-

kor egyházunkat adójuk 1%-ával támogassák, mert ha nem jelölik meg egyházunkat vagy alapítványunkat kedvezményezettként, akkor ez a bizonyos személyi jövedelemadó 1%-a nem vész el, de nem egyházunkat, hanem az államkasszát gazdagítja.

Az elmúlt hónapban több emberjogi, civil szervezet, és kisegyház, illetve ismert közéleti személyiség, köztük katolikus értelmiségiek is ún. „elektronikus tüntetést” szerveztek, hogy továbbra is az 1%-os felajánlás és ne a népszámlálás adatai szerint történjen az egyházi finanszírozás.

A kormányprogramot áttanulmányozva sajnálattal vettem észre, hogy csupán egy rövidke mondat tanúskodik az állam és egyház kapcsolatáról, miszerint: „a kormány megkülönböztetés nélkül biztosítja a hitélet szabad gyakorlásának feltételeit”.

A kialakult helyzet azt látszik alátámasztani, hogy a jelenlegi kormánynak egyelőre nincs átfogó egyházpolitikai koncepciója, aminek a legszomorúbb eredménye az lett, hogy a kormány – akarva-akaratlanul – kifejejtette az önkormányzati iskolákban tanító hittantanárok fizetésemelését a pedagógusokéhoz hasonlóan, de később pótolta a mulasztást.

Újabb nyilatkozatháborút indított el az államtitkár azon kijelentése, miszerint a törvényekből ki kellene törölni a „történelmi egyházak” kifejezést, mely kifejezést mindenki a médiatörvénnyel hozott összefüggésbe, miközben kiderült, hogy e kifejezés abban nem is szerepel. Később az váltott ki nézeteltérést, hogy a szociális tárca szakértői azt javasolták, hogy az egyházi fenntartású szociális intézmények csak az önkormányzatokon keresztül juthassanak állami támogatáshoz.

Egy a nemrégiben megjelent, költségvetési támogatási táblázat szerint, melyet az alábbiakban közlünk, kiderült, hogy 30%-os támogatásnövekedés valószínűsíthető a 2003-as évben:

Egyházak költségvetési támogatása, (millió forint):

	2001	2002	2003
Egyházak közgyűjtemények támogatása	447.7	479.0	792.6
Egyh. Kult. örökség rekonstrukciója:	2000.0	4060.0	500.0
Nemzetközi tevékenységének támogatása:	62.0	62.0	62.0
Hitoktatási támogatás:	2171.3	2301.0	3601.5
Ingtatlanok utáni járulék	6257.3	5635.3	7035.3
Ingtatlanok utáni kártalanítás:	270.0	6270.0	7070.0

Jövedelempótlék ötezer fő alatti településeken:	1040.0	1424.0
Felsőoktatási támogatás:	350.0	700.0
Hitéleti képzés támogatása:	1190.7	1346.2
Szent István Bazilika felújítása:	62.1	1000.0
		800.0

Láthatóan növekszik az egyházak hitéleti tevékenységére és az intézmények működtetésére fordítható támogatás. Vallásszociológusok kutatásai megállapították azonban, hogy az adózók sokkal nagyobb arányban értenek egyet azzal, ha az állam az egyházak kulturális örökség részét, a templomok, iskolák, kolostorok, egyházi intézmények esetleg korházak, felújítását támogatja, mint azzal, ha a hitéleti tevékenységüket közvetlenül finanszírozza.

Sajnos az Orbán-kormány rengeteg ígérete ellenére sem segítette hozzá egyházunkat, ingatlanjai visszaszerzéséhez, ami megélhetésünket nagymértékben megkönnyítette volna, így a mai napig azoknak csupán 51%-ával rendelkezünk. Igaz, hogy lévén műemlék a Nagy Ignác utcai templomos ingatlanunk, felújításra eddig már több mint 50 millió forintot kapott egyházunk.

A Magyarországi Unitárius Egyháznak évről évre mind nagyobb és nagyobb gonddal kell megküzdeni fenntartása érdekében, ami arra késztet, hogy elgondolkozzunk új bevételi források megteremtésén, mert ha az állam teljesen kivonul az egyházi támogatásból, akkor a jelenlegi 1%-ból befolyó összeg, ami jelen évben kis híján elérte a 12 milliót, (ezen összeg 1800 személy adója 1%-ának eredménye) semmiképpen nem lesz elegendő egyházunk fenntartására. Mindennek ellenére egyházvezetésünk eleme kötelessége, hogy ezért az összegért is hálás köszönetet mondjon mindazoknak, akik személyi jövedelemadójuk befizetésekor, egyházunkat jelölték meg kedvezményezettként.

Tudva, hogy a vállalkozók minden év február 15-ig, meg kell tegyék adóbevallásukat, és mivel következő lapunk csak kb. február végén fog megjelenni közzétezzük egyházunk és az unitárius alapítvány adószámát, ahova a személyi jövedelemadó 1%-át utalni lehet.

Kedvezményezett neve:

Magyarországi Unitárius Egyház: 0200.

Unitárius alapítvány: 18052459-1-41.

Felmerül, azonban a kérdés hány fenntartó tagja van ma a Magyarországi Unitárius Egyháznak? Jelen pillanatban a hivatalosan nyilvántartottak száma nem éri el

a 6000 főt, de ha azt vesszük alapul, hogy az elmúlt 10 évben az Erdélyi Unitárius Egyház 10 000 hívét írta le kitelepülés címén, akkor az anyaországban levő unitáriusok száma máris 16 000. A népszámlálás adatai alapján az unitáriusokat a négy történelmi egyház után, az ún. más protestáns felekezetek közé sorolták, melyek száma összesen 26 000. Ilyenformán ismerve a más protestáns felekezetek számát, mely 5–6000-re tehető, az unitáriusok száma máris 20 000 fő. Sajnos még mindig nagyon sokan vannak, akik már évek óta áttelepültek, de mindmáig otthon veszik igénybe az egyházi szertartásokat, és, ami a legszomorúbb az nem más mint az, hogy az Erdélyi Unitárius Egyház többszöri felkérésre sem hajlandó megadni az áttelepült unitáriusok címeit, hogy őket megkeresve nyilvántartásba vehessük. Ezért kérjük híveinket, hogy szolgáltassák meg minden unitárius ismerősüket, hogy templomaink, imaházaink mindenki számára nyitva vannak, ahol igénybe vehetik a szertartásokat, a gyermekek pedig a vallásérkölcsi nevelést.

Közben internetes honlapunkra feliratkozott listatagok párbeszédet folytatnak az egyházi finanszírozásról és a jelen pillanatban az érdeklődés középpontjában levő állami támogatásról. Itt szeretném felhívni híveink figyelmét egy érdekes kezdeményezésre, ami véleményünk szerint nem egy megvalósíthatatlan álom, de ami minden valószínűség szerint gyökereiben változtatható meg egyházunk hitéletét. Azt javasolja egy listatag, hogy minden regisztrált hívünk havi 1000 forinttal támogassa egyházunkat, mert az így befolyt összeg lehetővé tenné egyházi épületeink rendbetételét, vidéki templomaink felújítását és modernizálását, papilakok és imaházak építését, gondolok itt Pécsre, Győrrre, Békéscsabára, egy unitárius iskola és óvoda elindítását, esetleg egy unitárius öregotthon működtetését, továbbá egy unitárius kolumbárium létrehozását, melyekre mind nagyon nagy szüksége lenne egyházunknak.

Hisszük, hogy közös erővel, továbbra is bizonyosságát tudjuk adni annak a nagyszerű megtartó erőnek, mely szinte négy és fél évszázadon keresztül megtartotta egyházunkat.

Egyházunk iránti felelősségteljes megnyilatkozásra buzdítva minden unitárius hívünket, kívánom, hogy adventi lelki felkészülésük hozza el mindenki számára a karácsony nagyszerű örömmünepét és egy nagyon boldog újesztendő beteljesülését.

Rázmány Csaba
püspök

Koszorúzás

2002. november 15-én, pénteken, déli 12 órakor a XI. kerület Dávid Ferenc utca 2. sz. alatti ház falán elhelyezett Dávid Ferenc-emléktáblánál, népes emlékező gyülekezet előtt – valamennyien a Bartók Béla Unitárius Egyházközség tagjai – emlékbeszédet mondott és elhelyezte az emlékezés koszorúját: Dr. Szalay István, a Miniszterelnöki Hivatal Egyházi Ügyek Osztálya címzetes államtitkára, Molnár Gyula, a kerület polgármestere, Dr. Csapodi Miklós, a XI. kerület országgyűlési képviselője, Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok a Magyarországi Unitárius Egyház képviseletében. Az alábbiakban közöljük Rázmány Csaba püspök emlékbeszédét:

Kedves Testvéreim, Szeretett Atyámfiaim!

Őszinte szeretettel és örömmel köszöntelek mindnyájatokat, akik összegyűltetek ezen az áldott és megszentelt helyen, a fájdalmas de kötelező emlékezés helyén. Eppen ezért vagyunk most itt együtt, az emlékezés táblájánál hogy haladásunkat folyamatosná téve, megmutassuk nem csupán a világnak, de in-

kább és mindenekelőtt önmagunknak, hogy ha kicsik is vagyunk, ha kevesen is vagyunk, nem vagyunk erőtlenekek. Eppen történelmi múltunk, de még inkább küzdelmes jelenünk a tanúbizonyosság mellett, hogy itt, az anyaországban és hazánkról leszaggatott részeken és a világ bármely szegletében, New Yorktól Tokióig, ahol unitáriusok élnek, kivettük a részünket abból a hatalmas műből, amit Istenországa megvalósításának és megtartásának tartunk.

Mi unitáriusok szinte négy és fél évszázada azt hangoztatjuk, hogy: „mi testvérek vagyunk mind emberek, törvényünk egy, a szeretet, célunk is egy a munkában, boldog föld Isten országá”. Aki hitvallását, így tudja megfogalmazni, az jobban odafigyel testvéreire, az emberre, rokonra, jó barátokra. Emlékeznünk kell mert Dávid Ferenc, és az unitárius egyház ott született ahol testvéreink átvészelték a rettenetes siculicidiumot, két világháborút, ahol sajnos ma már a gótikus templomokból, kopjafás temetőkből, a veregéssel felépített házból, melyekre valaha János

Zsigmond, Bethlen Gábor vagy Petőfi büszkén tekintett fel, idegen nyelven köszönnék vissza, ahol iskoláinkból, kiszorult a magyar anyanyelv, és csak reménykedhetünk, hogy az csupán bűvópatakka lett valameddig és ismét felszínre jön egyszer.

A korát századokkal túlszárnyaló Dávid Ferenc a csillagokba nézve mondta: „Akiket Isten lelke világosított meg azoknak nem szabad hallgatni, és az igazságot sem rejthetik el”. Borzasztó lenne olyan világban élni, amelyből kihalt a hit, a remény és a szeretet, azok az érzések, melyek Dávid Ferencet egyfolytában az igazság keresésére ösztönözték. És amikor megtalálta az igazságot, attól még a halál sem tudta eltántorítani. Az erős Egy Istenbe vetett hitet köszönhetjük neki, mely hit megannyi nehézség és üldözetés ellenére is megtartott minket.

Mai, késői utódok, mind jobban és jobban érezzük kifinomult tiszta lelkének minden rezzenését, amivel szembeállította az egyszerűt a komplikálttal, és minél többet gondolunk rá, annál inkább kezdünk hasonlítani hozzá. Az unitárius hit értekein keresztül, ha rejtve is, de minden korszak önmagát próbálta magasabb régiókba helyezni, minden társadalom a maga hasznára fordítani, és akik megismerték magukévá tenni.

Fotó: Aranyossy György

Boldog tudattal simogatjuk körül lelki szemeinkkel az emlékezés tábláját, hogy Dávid Ferenc a miénk volt, de hite és az egyetlen magyar alapítású vallás, mellyel megajándékozta a világot, hiszem, hogy nemsokára minden szabadelvű keresztény tulajdona és büszkesége lesz. Mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hanem a hitéi, hogy éljünk! Emléke legyen áldott!

Beszámoló értekezleteinkről

Október 25-én tartotta lelkészi karunk évi harmadik értekezletét. Az értekezlet munkáját Kiss Mihály, hódmezővásárhelyi lelkész áhítata nyitotta meg. Az énekvezéri teendőket Nyitrai Levente, kocsordi lelkész látta el. Ugyanők szolgáltak a következő napon, október 26-án tartott Egyházi Képviselő Tanácsi ülésünk megnyitóján és befejezésén.

A lelkészi értekezlet folytatta a körülbelül két évre kiterjedő munkáját egyházi szertartásrendünk egységessé tétele érdekében. Igyekszünk úgy végezni a munkánkat, hogy a 2003-as Főtanács már döntést tudjon hozni az elfogadásra benyújtott egységesített szertartásrend ügyében. Kérjük olvasóinkat, hogy bármilyen, szertartásrendünkkel kapcsolatos észrevételét, véleményét, indítványát juttassa el lelkészeinken keresztül vagy önállóan, hogy azokat is figyelembe tudjuk majd venni, és ha olyannak találhatunk, akkor beépíteni a szertartásrendünkbe, hiszen egy, a hitelveinket „hatásossá” tevő szertartásrend a világi híveink ügye is, nem csak a teologizáló lelkészeké.

A jegyzőkönyv tanúsága szerint sikeresnek ítéltük az október 26-i EKT munkálatait. Szinte minden EKT-tag megjelent az ülésen, összesen 26 személy. Az elvégzett munka kiértékelése mellett, ennek az ülésnek a fő célja az őszi Főtanács előkészítése volt, melynek időpontját november 16-ra tűzte ki az EKT.

Léta Sándor, Kászoni József és Mikó István a fejlődő testvéregyházi kapcsolatokról tájékoztatták az ülést. Remélhető, hogy mindegyik egyházközségünknek lesz testvéregyházközsége nyugaton és egyházunk szerepe is felértékelődik.

Gergely Felicián, Teológiai Intézetünk titkára beszámolt arról, hogy az Intézet új helyiségbe költözött, a bútorait, anyagait már át is szállították, felleltározták. Szólt arról is, hogy érdemben megkezdődött a készülés a januári, vízkereszt konferenciára.

Főgondnokunk részletesen beszámolt arról, hogy Győrben megtartották a vizsgálatot bizonyos hívek bejelentése alapján. Előadta, hogy mit tapasztaltak az egyházközség gazdálkodása terén a résztvevő főkönyvelőnkkel és a pénzügyi bizottság elnökével együtt. A kialakult helyzet végleges és építő megoldására úgy döntött az EKT, hogy közgyűlést kell összehívni, és azon kell a felmerült dolgokat megbeszélni.

Orbók Szilárd az UNIOSZ alapszabályával kapcsolatban elmondta, hogy kis kiegészítéssel azt be lehet nyújtani az illetékesekhez, hogy legyen már végre az ifjúsági szervezetünk is beje-

gyezve és kezdhesse meg működését, elfogadott alapszabálya szerint, sikeresen, eredményesen egyházunk előmenetele érdekében.

A Fegyelmi Szabályzat fegyelmi büntetéseinek számát kívánja kibővíteni Főgondnokunk, tulajdonképpen enyhítve azokat azzal, hogy a palástvesztés elé a szolgálat 6 hónapra való felfüggesztését javasolja. Az EKT ezt is elfogadta, akárcsak a másik indítványát Főgondnokunknak, hogy az Alaptörvényünk megfelelő helyére toldjuk be a sajnálatos módon kimaradt tiltást, miszerint a főjegyző sem lehet semmilyen pártnak tagja és nem vezethet pártpolitikai tevékenységet.

A napirend között szerepelt Muszka Ibolya beadványa, hogy a könyvtár és a levéltár kodifikáltassék egyházi intézményekké. Erre a Főtanács fog döntést hozni. Főgondnokunk előterjesztette a főgondnokhelyettesi megüresedett tisztség betöltését. Előzetes jelölőbizottságot választott az EKT, 3 budapesti és 2 vidéki taggal. Ők gyűjtik be az ajánlásokat és majd veszik fel a neveket a listára.

Dr. Beke Ildikó beszámolóját is meghallgatta az EKT az Unitárius Alapítvány munkájáról, és megelégedéssel vette tudomásul, hogy az egyházközségek és intézményeinek életét mennyire segíti az Alapítvány célkitűzése és pályáztatásai.

Tóth Zoltán református vallásánár, aki Kocsordon tért át unitáriussá, azt kéri, hogy egyházunk ismerje el végzettségét, honosítsa, hogy ha lehetőség adódik, tudjon dolgozni választott egyházában. Az EKT a megerősítést a Főtanácsra bizza azzal, hogy ezzel a végzettséggel működhetik egyházunkban, ha lesz rá lehetősége, de nosztrifikálni nem tudjuk a diplomáját, mert nekünk nincs ilyen testületünk. Ezt elvégeztetheti Kolozsváron vagy Marosvásárhelyen, ahol képeznek unitárius hitoktatókat is.

Az EKT-ülés utolsó mozzanata Kiss Mihály hódmezővásárhelyi lelkész beadványának felolvasása volt, valamint annak jobbító szándékú meg tárgyalása, hogy az egyházban az összefogás, az egymás értekeinek, munkájának elismerése, tiszteletben tartása kell, hogy meghatározzon minden ténykedést, döntést.

A megtárgyalt, kielemezett ügyek egy dolgozni akaró közösség egyházépítő szándékát vetítik előre. Csak így lehet Istentől áldott a mi emberszolgálatunk.

B. L.

Dr. Kis Zoltán (élt 78 évet)

Megszomorodott szívvel hozzuk minden unitárius hívünk tudomására, hogy egyházalapító püspökünk Dávid Ferenc halálának 423-ik évfordulóján, november 15-én Dr. Kis Zoltán, a Magyar Államvasutak főtisztje, a közgazdaságtudományok doktora, egyetemi tanár, a Budapesti Unitárius Egyházközség presbitere, a Magyarországi Unitárius Egyház Főtanácsának tiszteletbeli tagja életének 78-ik évében visszaadta lelkét teremtőjének.

1924-ben Füzesabonyban született, apja, László szabómester, édesanyja, Etelka tanárnő. Öt testvére közül négyen felnevelkedtek, és az akkori íratlan törvények értelmében a fiúkat édesapjuk (református), a lányokat édesanyjuk (katolikus) vallására keresztelték.

Iskoláit Egerben a Dobó gimnáziumban kezdte, és ott is érettségizett 1942-ben. Fiatal diákként olvasmányai során megismerkedik Szervét Mihály spanyol orvos (a kisvérkör felfedezője) unitárius tanaival, zaklatott életével és szomorú magyahalálával. Ebből kifolyólag nézeteltérésbe keveredik hittantanárával, aminek következtében, saját elhatározásából, senkitől nem kényszerítve felveszi az unitárius vallást.

Szülei házánál, tisztelettudó, szerető, engedelmes, jó gyermek, testvéreivel szeretetben és egyetértésben élő, sorsuk iránt mindig érdeklődő jó testvér.

1945-ben házasságot köt Marikával, akivel 52-éven át élnek boldog házasságot, víg örömben, néma gyászban egyaránt. 1964-ben végzi el a Közgazdaságtudományi Egyetemet, ami után a Közlekedési Minisztériumba kerül, majd nem sokkal később az egyetemen népgazdaság-tervezést és -elemzést tanított nyugdíjazásáig (1984).

Gyermekek nem született, de keresztyermeküket (Ildikó és Nóri) sajátjukként szerették és nevelték. Ugyanígy tettek a négy unokával (Ádám, Nórika, István, Andriška), akik közül Ádámot unitáriusnak keresztelték. (Ildikót főleg válása és betegsége után különös figyelemben és támogatásban részesítették).

Dr. Kis Zoltán nagy túrázó, a Turista Szakosztály oszlopos tagja, rendszeresen utazik, túrázik a Kék túra teljesítője. Imádja a vízi sportot, aktívan kajakozik, minden szabadidejét a természetben tölti. Figyelemmel és odaadással kísér országos sorsát, érdeklik a szociológiai és politikai problémák, melyekről mindig egészséges véleményt alkotva nyilatkozik.

Nyugdíjazása után nagyon közel kerül egyházunkhoz, különös tekintettel a bibliaórákra és az egyház történelmi eseményeire, melyek dátumáról mindenkit időben figyelmeztet. Mint a Budapesti Egyházközség templomgondnoka, lelkiismeretes és odaadó munkával vezette le az orgona- és templomfelújítás munkálatait.

Több egyházközségben tartott előadást Szervét Mihály életéről és munkásságáról. Oriási erőfeszítések árán elérte, hogy a XII-ik kerületben János Zsigmond unitárius fejedelméről utcát neveztek el, melynek falavátását egyedül szervezte, jó hírnevet szerezve egyházunknak. Kívánva, hogy ugyancsak a XII-ik kerületben emlékparkot hoztak létre, mely parkban az első felavatott kopjafa az 1568-os Tordai Országgyűlés, vallás- és lelkiismereti szabadságra vonatkozó törvényét, az Unitárius Egyház megalakulását, valamint az unitáriusok toleranciáját és szabadelvűségét hirdeti.

Ezen avató ünnepségen elhunyt testvérünk sajnos betegsége miatt nem vehetett részt, továbbá a XI-ik kerület Dávid Ferenc utcai emléktábla koszorúzásáról is hiányzott, mert azon a napon örökre eltávozott közülünk.

Dr. Kis Zoltán testvérünket Rázmány Csaba püspök búcsúztatta 2002. november 22-én, déli 12 órakor a hatvani temető kápolnájából.

Gyászolják testvére, szerettei, „unokái”, rokonai, barátai, és az Unitárius Egyház hívei. Pihenése legyen csendes, emléke örökké áldott, hitvestársa mellett, szerettei közelében.

Balogh Ferenc (1941–2002)

Balogh Ferenc 1941. március 9-én született Kolozsváron, Balogh Edgár író és Máthé Rebeka házasságából. Testvére, András színirendező Sepsiszentgyörgyön. Iskoláit szülővárosában végezte, 1957-ben érettségizett az unitárius középiskolában. A kolozsvári Műszaki Egyetem építőmérnöki karán folytatta tanulmányait. Az egyetemi tanulmányokat 1963-ban fejezte be, amit rövid katonai szolgálat követett.

Első munkahelye 1963-tól 1966-ig Máramaroszigeten volt, ahol kivitelező mérnökként dolgozott. 1964-ben nősült. Felesége Muresán Éva. Első gyermekük (András) 1964-ben született, a második (Zsuzsanna) 1968-ban. 1966-tól visszakértült a család Kolozsvárra, ahol Balogh Ferenc az Építészeti Kutató- és Tervezőintézetbe került. A hetvenes és nyolcvanas években a hivatalos munkáin túl kisebb építészeti tanulmányokat közölt, valamint monográfiát írt Debreceni László építészről.

Az 1989-es decemberi események után otthagyta tervezőmérnöki állását és belevetette magát a közösségi munkába. Részt vett az RMDSZ megalakításában, majd mint ennek a

szervezetnek a küldötte Kolozsvár alpolgármestere volt közel 9 hónapig. 1992–1996 között a Kolozs Megyei Önkormányzat tanácsosa. 1993-tól 2001-ben bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig az RMDSZ Országos Ügyvezető Elnökségének főelőadójaként művelődési és egyházi ügyekkel foglalkozott, valamint az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület országos elnökségének elnöki tanácsosaként is működött. 1996 és 2002 között a Romániai Unitárius Egyház főgondnoki teendőit látta el. Több hazai civil szervezettel is együttműködött. Tagja volt az EME-nek. Miután megalakult az Illyés Közalapítvány romániai alkuratóriuma, akkor évekig titkára volt a Közművelődési Szaktestületnek, miközben a kincses városnak minden rezdülése érdekelte, a Feleki-tetőtől a Csillag-hegyig, a Hajtás-völgytől a Dezméri-dombig. Aktív szerepet vállalt abban a munkaközösségben is, amely előkészítette azt a dokumentációt, mely alapján Kolozsvár központja – ahol száz évvel ezelőtt Fadrusz János bronzba öntötte történelmünket – egyszer még a világörökség részévé válhasson.

Életének utolsó évtizedében a számtalan szervezési munka mellett az erdélyi magyar műemlékek védelmének tekintette fő feladatának. Így az általa alapított Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság keretén belül több programot indított el, amelyek műemlékek összeírását, állagfelmérését és népszerűsítését célozták.

Egy évig tartó, türelemmel viselt betegség után hunyt el családja körében Budapesten, 2002. október 29-én.

KERESZTÉNYSÉG ÉS KULTÚRA

Ószabó István

(író, a *Hajdú-Bihari Napló* kulturális rovatának munkatársa)

Dávid Ferenc (monodráma) 2. rész

Idő: 1568–1579

(A szövegrészek közt régi erdélyi népzene, Kallós Zoltán, Kobzos Kiss Tamás felvételeiből kiválasztott részletek hangzanak el.)

Immár itt van, elhoztuk fiadat, lengyel Izabella. Akinek nem akartad elengedni soha a kezét. Elbúcsúztunk tőle ünnepi kürtök, ropogó tarackok hangja nélkül. Rövid beszéd után, hitünk szerint való szertartással letettük sírboltodba, melléd, a mi felséges urunkat, János Zsigmondot. Vérrokonát nem lőttünk fél sehol. Nincs testvére. Nincs hitvese. Magjából nem szakadt gyermek... A hitvesül kért királyi familiák leányait sohasem látta. Halálhírét hallva, talán meg se rezent Johanna főhercegnő, Ferdinánd legkisebb leánya... A korai halálban talán egyenesen az ég büntetését látja: mit érdemelne mást egy istentagadó?! Aki, gyűlölői szerint, magát az ördögöt tette udvari papjává; engem. Akinél országról országra vándorló úri kalandorok, cégéres vétkű gazemberek lettek menedéket, amint azt szidalmazóink mondják. Alkotott volna akár az unikornis szarvának porából gyógyírt Blandrata doktor – az ilyenek igazi bajára nincs és nem lesz soha orvosság. Halála előtt egy nappal engem hivatott, engem: a fülébe örökké sziszegő kígyót... És meghalt az utolsó kenet, az ajkát utolszor érintő kereszt nélkül. Felség! Mi lesz holnap? Ki fog fölesküdni Transzilvániáért? Ki fog fölesküdni, hogy nem lesz semmiféle idegen hatalomnak alávetve s megvédi ezt a földet, a rendek szabadságát, a mi ingatag életünket... Mi lesz holnap, szentlélek lovagai? Kapunk-e új lovat? Megszán-e minket Isten-urunk?

Háziörizet! Ezt is megértem: fegyveresek az ajtóm előtt. Hetek óta ül a házamban Socinus Faustus úr, a mi Blandrata doktorunk földije és barátja. Tegnap, félig-meddig komolyan, szökést kínált fel. Az ajtóm nyitva, mondta. Legalábbis egy résnyire. Titkon akár ki is csúszhatnék, mint kígyó a sötétbe. Hova mehetnék? Talán Socinus Faustus úr nagylelkűen följajánlaná nekem bázeli házát, ahonnan most jött? Kísérettel jött. Kényszerítette vendégnek hozzám. A döggeselelyű enni jött húsból. Itt ül a

házamban. Faggat vétkeim felett. Mindent megpróbál, csak szegény lelkelem lehetne mardosni valót.

Súgjon Socinus Faustus úr, sűgjon bármit Giorgio Blandratának s ő tovább a fejedelemnek... Én arra nem tekintek. (Egyszerűen.) Ha érdelek mentséget, nekem mentséget fog találni, mondta nagy kegyesen. Végezzük hát el ellenségeink helyett. Ítélezzünk magunk között. Nagyobb hitele van, ha testvérek tanúskodnak egymás ellen. Azzá válok így, ami te vagy. Legalábbis azt remélik, akik mellém tettek. Méltóbb ellenfelet vártam.

Aranyossy György: Kereszténység I.

Ha elkerülhetetlen, hát olyat, nyakast, tiszta beszédűt: olyat, mint Méliusz Péter. Ő legalább nyíltan rám-mennydörögte: még a hátamra teszi a tüzet.

Lengyelország koldusbotja maradt a mi fejedelmünkre, Báthori Istvánra a krakkói koronával. Lengyelország ma szegényebb, mint Erdély. Majd rendet terem. Ahogy itt elkezdte, ott is, kemény kézzel, könyörtelenül. (Szünet után.) Ófelsége nem János Zsigmond, s bátyja, Báthori Kristóf sem, akire most e tartomány kormányát bízta.

Megnyugodhatsz, felséges uram! Minden úgy halad, kívánságod szerint, ahogy te meghagytad. Buzgó alattvalóid közül kötelessége mulasztásával nem vádolsz senkit. Kívántad, vessenek véget a

felkent megváltó-király körüli vitáknak. Úgy lesz! Alattvalóid mindenben akaratod szerint cselekednek. Semmi olyat tenni nem akarnak, amivel kiválthatnák haragodat. Készek múltbéli vétkes dolgainkért téged megkövezni. Nem kell félned! Akik itt akarták építeni a megváltottak birodalmát, fejvesztve szétfutottak. Az új hit hirdetői. Erdély metelyezői. A kolozsvári unitárius főiskola feloszlata! Az egyház nyomdája lefoglalva! Meddig nyúznak még, ahogy te mondtad, ugyanazt a bakot, akit elkezdtek nyúzni Niceában? Túl sok eretnekségköltőt szabadított már ránk a világ... Csak egy van, csak egy örök hitűjítő, akinek talpára laput most sem köthetnek; fejedelmek főtanácsadója, bizonyos Giorgio Blandrata úr. Megkezdte a hamisságok nyűgét nyakunkba vetni újra. Amit annak előtte prédikáltunk, megcsúfolja.

Felség! Bizonyíthatnád egyetlen szavaddal, hogy soha lábád elé nem hunyázkodtam kegyelmet koldulva a lázadó szentpáli uraknak. Se Bekes Gáspárt, se senkit lázadásra nem uszítottam. Akiket szablyáddal legyőztél, a harc után levágtad a többinek példájáért. Főbenjáró bűnben hoztál ítéletet felettük... Az élve megfogottakhoz, akik az árultásban fő részesek voltak, én még vizsgálással sem mehettem. Hogyan is vajákoskodhatnám én széppé, áldásossá hitelenségemet? Mit adhatnék? Milyen reményt a fényes, vi-

gasztaló, szép álom helyett? A lelkek és az ég közt mi maradt nekem, ha száműztem én onnan mindent: a mennyben Krisztust s az angylasereget!?

Amikor Erdély reformátorát, Szántai Istvánt gyűlölői elfogták s kivégeztetését követelve Szapolyai János király elé hurcolták, az uralkodó azt mondta a gyűlölődő háriáknak: Törvénytelenül nem akarok senkit megöletni! Adjatok büntetést hozzá s akkor törvényt találunk rá, és amit a törvény hoz, úgy bűnhődjék. Végül a király futni engedte a prédikátort. Bizony ti, úgy tűnik, hozzám nem leszték ilyen emberségesek. Kerestek és mindenáron büntetést találni, hogy elítéljete.

A jézusról szóló tanítások legyőzték bennetek Jézus tanítását. Nyomorultak!

Alkuvőbbak vagytok a lócsiszárnál. Menjete! Fussatok! El Kolozsvárról! A tudatlan hiszékenységre épített biztonság... Egy csöndes paplak; nincs jobb, kényelmesebb a tanok fölötti szolgagörnyedéshez. Elvegyülni a nyáiban, ahol minden bűnötök eloszlik, feloldozást nyer. Nyílt szó, emelt fő helyett lehajtott fej, lesütött szem. Ez illő tihozzátok!

Hunyadi Demeter, Gyulai... Nemrég még izgága ifjak, renitenkedők; akiknek útját atyai szeretettel figyeltem a kezdetektől, mikor az égre szivárványt festeni még korommal akartatok, s a levegőben hadakoztatok csak, mint az angyalok. *(Dühösen.)* Én mellétek álltam a fejedelmekkel szemben! Amikor a hitelvék törvényességének elbírálására kényszerített Báthori István... Valljak szint... Hogy tisztán lásson: ki vagytok hát?... Még javítható vagy végképp pokolra jutott, pogány vérrel keresztelt büdös eretnek? Megtettem. Tudtam mi az ára, ha megingott tisztemben megerősít engem őfelsége. Nem kellett csalódnia Dávid Ferencben. *(Csendesen.)* Nem vártam hálát, de azt sem, hogy most Blandratával ti állítsatok a fejedelméi élé.

Szentül hittem, hogy a mi kis Erdélyünk tartani fogja magát a világon elsőnek általunk kimondott törvényhez. *(Keserűen.)* Éljen a mi tordai kiáltványunk világraszóló szelleme, Blandrata György! Éljen az ember legszentebb joga: a hitszabadság!

Szívvel... igen, az én nyughatatlan szívem kereste mindenben és mindenhol Istent. Valami változhatatlan bizonyosságot; hogy abban megmaradva megálljak helyemen. Ott lenni egészen, ahol vagyok! Ilyen keveset, ilyen sokat, ilyen lehetlent akartam, Socinus Faustus úr. Mindazt a szépet, amiben Isten-nel részesülhetek. Ami szerint rendezgethetem, foltozgatatom gondolataimat. Ami szerint folyamatosan megkísérélhettem jóvá tenni tévedéseimet. Mert ha valamiben beláttam, hogy tévedek, azoknak akik Isten igéjéből igazabban mutattak, megköszöntem és nem szégyelltem őket követni... *(Szünet után.)* Ingatagsággal vádolnak. Szememre vetik: Saulusból Paulussá változtam; hitemet váltogatom, mint új pelyhecskéjét a pocos madárfiók. Ez vont bele engem ebbe a háborúságba: Ellenfeleim rosszindulata és gyűlölete. *(Szünet után.)* Megkereszteltettem. A római egyház engedelmes szolgája voltam, de vak sosem. Láttam én is: a templom falai ragyognak, és éheznek a szegények. A köveket arannyal borítják, és a gyermekek ruhátlanok. Isten szolgálói mohók, képmutatón alázatosak, hogy magasztaltassanak az emberek előtt. Orrukat főnnhordják; mind bősége-sebb javadalmakra vágyakoznak. Aki romlottságukról szól, a jobbítani akarókat megbélyegezik. Hóhérokka, pribékekke lesznek, s megölik azt, aki Krisztusként megváltást akar. Miképpen ama spanyol mártírt eretneknek. Nevét tudja a világ.

Kétszer ítélték halálra. Előbb Franciaországban, majd Genfben. Megégették Champel mezején, lassú tűznél; hogy könnyörögjön inkább pallosért. Az a nap mennybevitelének napja, ha mégis van mennyország... Csipkebokor lángolt fel máglyája helyén, melyből Isten feddése szólt valahány vak, gyilkos Káinhoz a lángok nyelvén; s ma is füstölög még, hogy örökre homályba borítsa emléküket. *(Szünet.)* Igen, ellentmondtam! Nem álltam meg! Mentem, ahogy mennem kellett! Még sok mindent nem értettem én, de az ellenkező féltől kényszerítve, a hamis tanokat megismertem és egészen más úton kellett elinduljak. Minden tételükkel ellenkezőt kellett szembeállítanom. Nem sokkal azután, hogy Wittenbergből hazatértem, a széki zsinaton egy földijével, Stancaro olasz reformátorral szemben még Luther tanait védtem. Több kérdésben azután Kálvin felfogásával érte egyet, a genfi tanítást fogadtam el. Előbb azok, aztán ezek hátán vertem el a port,

Aranyossy György: Múlt kor

mondták, s én megint csak más úton mentem.

(Jeges hangon.) Úgy van, ahogy tudja, Socinus Faustus úr! Elszakítottam, amit Isten egybekötött. Mondják pedig: a házasság életre és örökkévalóságra szól: *(Ellenségesen.)* Nem voltam jó, hogy feje legyen házamnak, hogyan lehetnék hát feje egyházannak? Engesztelhetetlen gyűlölség okából mondták ki a válást álnokabb gyűlölködők, álszent képmutatók. *(Távolabbról, hangosan.)* De hogy se szegyen, se megbánás el ne temethesse azt, ami különben nyílt titok: egy angyal sebezett meg, Socinus úr! Egy boszorka! Olyan, aki minden Ádám szívében ott kísért. Vértett, a földön vergődött az én bűnös lelkem; fehér pihét szórt szét, mint a haldokló hatvány. *(Szünet után.)* Ha vétettem is, a kénytelen viselt gyötrellemmel Isten jóvá írta már minden vétkeket. Tűz tisztított meg bűnömötől engem is; tüzes parázs. Volt, ami volt. Jó és rossz; semmi nem ér fel oda, ahova egyszer egymást emeltük. És még ha másképp volt is minden... Ha semmi sem úgy történt, ahogy gondoltuk; el lehet szenvedni? El lehet viselni? El. Ha nehéz is a vigasztalan

igazságot, ahhoz a szép álomhoz képest, amit bármiről kezdetben hiszünk. *(Hallkan, maga elé.)* Ennyi legyen elég róla! Ó nem az volt, akire azt mondják: az egyház dajkája. Aranyozott ezüstikká nem készítettett az Úr asztalára... De kalodába se záratott senkit, aki elmulasztotta a prédikáció hallgatását.

Hol vagytok kiröppent angyalaim? Én életem mindent beragyogó napsugara... Trauzner Lukácsné, Örzse leányom, hát hiába várlak? Reméltem megenyhül szíved irántam, Csak terád várok még, hogy lássalak! Egy könnyet..., hogy tudjam: a kis Örzse megbocsátott. De talán már nem úgy néznének azok a szemek... Már nem tudnak úgy nézni. *(Szünet után.)* Mindenek elhagynak, nyomorult Dávid Ferenc! Hol vannak földijeid, az egyszerű jámborok, akik előtt nagy becsnek... Akik tolongtak körülöttem. Elúzi mellőled őket a félelem. Kívül hagyatsz, mint hitelhagyó akit önekkik nem lehet elviselniük. Nem számoltatsz Isten népébe. Rám nézve ez a legszörnyűbb ítélet: pálfordulások. Elhallgattat mindent, amit szívükben hordanak, a kötéltre megérett Júdások gyávasága. Mégse engedj, Atyám, így egyedül maradni! Valaki kell, hogy a sirt melegítse hideg testemnek; hogy Krisztus ágyává szentelje nekem s nyugalmas legyen halálbanalvásom. Kértelek, Uram, adj nekem állhata-tos, tűró szívét-lelket a gyötrelmek között is, hogy ha bűneimért érdemeltem ítéletedet, úgy szenvedjem el azt, mint fiad, a tőled örök életre választott szolgád... S én mégis lélek kiáltva, Jóbként jajgatok: lepkét küldtél nekem és férgek voltak. Fényt küldtél és felperzselted rétem. Ez hát aratot mezőm? Ezt adod? Ellenséged voltam, azt gondolom, ha hiába kértem, nem terjesztetted hatalmadat rám. Hagyd te is, hogy vesztesek legyünk! Ami ellen veled lázadtam, győzzön! De ha bennem egy kis bizodalmad még van, végezd úgy, hogy csak kettőnk fölött. *(Kintről zajt hall; hangosan, türelmetlenül.)* Blandrata doktor! Giorgio Blandrata! Hol vagy? Már magam is elhiszem, amivel alantas lelkek vádoltak meg, hogy a mi nagybeteg János Zsigmondunknak kijelentetted: csak akkor gyógyítod, ha a mi hitünkre fölesküszik. Segíts rajtam, barátom! Adj valami csodaszert nekem!

(Megtörtén.) Giorgio Blandrata! A mi jajgatásunk nem fáj neked. Mi jóakarótan gyámoltunk, jól tartunk titeket. Már első királyunk ezt hagyta intelmül fiának, minden eljövendő magyarnak: szeresd az idegeneket. Nem nézzük a közülünk valókat: saját prófétáinkat elkergetjük. Megvakítjuk, megöljük őket. Hívunk helyettük idegent.

Tollat! Papírt! *(Ír.)* Én, Dávid Ferenc, volt szuperintendens, fejedelmi udvari pap, az unitárius egyház megalapítója, okulva sokaknak mindenkor beteljesült keserves sorsán: bűnösségemet elisme-

rem. Győzve immár gyarló természetem fölött, barbár fejemet meghajtva, belátom: szörnyű hívság ragadt el, s most a lelkiismeret kínoz és fojtogat, mert sokakat elhitettem, hogy az Antikrisztus hatalma megszűnéséért munkálkodom.

Hirdetvén, hogy vallásomban a legigazabbat, a legszentebbet keresem s visszatérek a lelegejére, a kezdetekhez: Krisztus egyházáig, feleimmel mindenütt ádáz vitát kezdtem; sok tiszteletreméltó atyámfiait keservesen megbántottam. Ezennel megtagadom minden tévelygésemet, s a törvénykező gyulafehérvári országgyűlés előtt, hová ügyemben való ítélethozatalra előállítasom elrendeltetett, vétségemet belátva és megvallva, kész vagyok saját akaratomból mindenkit megkövetni. (Rövid szünet; a papírt karcoló lúdtoll fölérősített hangja hallatszik.) Ennek bizonyosságául adom ezt a levelet tiszta szívemből, omni aetati praesente et futura – anno 1579. szeptember 29-én, Kolozsváron.

A tűztől rettegsz, büdös eretnek? Ennyi az! Ez a gyertyaláng. (Az iratot elégeti.) Nem hazudtolhat meg mindent egy percnyi gyöngeséged. Voltál, s ezen semmi sem változtathat. Éltél: s ezt mi vonhatná vissza?

Az én „Kis könyvecském” Ez volna hát, amellyel védképp veszélybe sodortam magamat, mindannyinkat? A tizenöt év múltán szememben meglátott szálka? Ennyi idő telt el azóta, hogy magyar nyelven atyámfiai kezébe adtam, és azoknak is, akik szidalmaznak minket. (A földre dobja.) Itt van Égessétek! Szervét műve: a Restitutio Khristianismi! Hágcsók a holnap mennybe-menekvőinek... Amiket nem is mi göngyöltünk ki elsőül a pokol mélységéből. Szervét is csak haj-

dani forrásokból merített. (Ledobja.) Csak visszhang minden szavunk, amit az ilyen halott szervezetek lelkén át riog felénk a múlt idő. Itt van! Szedjétek elő a többit is, Blandrata! Gyűjtsatok máglyát belőlük! (Fölkiált.) Püspök úr? Ne nevezd így többé! Ítéljétek halálra! Ha mindenáron el kell hogy vesszítetek, máglyára velem is! Hívd föl hitünkben élő atyánkfiait, szólítsd fel őket: tegyenek vallomást. Kitartanak-e a hamis ígéhirdető Dávid Ferenc mellett? Akarják-e, hogy életben hagyjatok? Mondják egyszerre, mint gyűlölő ellenségeim: nem, nem akarjuk! Hallja veszett károgasukat a fejedelem. Azután esked meg őket. Esküdd meg őket, Blandrata György, hogy soha hitemet nem vallották. Legelsőnek te esküdj, barátom! Mondj átkot is az esküszó után, ahogy gyarló embernek szokása ilyenkor; kívánd a legocsmányabb átkot a fejedre, hetediziglen. Határozz végre! Csak gyapját venné a báránynak? Most el kell hogy vágd a torkát is! Bűnösnek találtál. Lehajtottad a fejemet, s most nincs bátorságod lesújtani rá? Vagy nem Blandrata György akarja az én vesztetemet? Szervét ellen sem Kálvin, hanem a vienne-inkvizíció indította meg a pert... Igen, miután Kálvin vádaskodó iratát Szervét könyvével együtt az inkvizíciónak megküldte. Mindent megtett, mindent ama genfi Káin, hogy ítéletet mondjanak Szervét fölött. Szervét még az utolsó órában is bizott benne. Bizni tudott. Bizni merészelt. Nem hitte el, hogy beváltja fenyegetéseit. De beváltotta. Kénytelen volt? Persze! Meg lehet őt is érteni. Mondanod sem kell. Egy izgága Jézus útjába állt. Mindenképp vesznie kellett. Húsz évesen, az ifjú Szervét, amikor ajánlásért Kálinnak elküldte könyvét, bizonytalán úgy gondolta, egész Európában Kálvin az egyetlen, aki őt meg fogja érte-

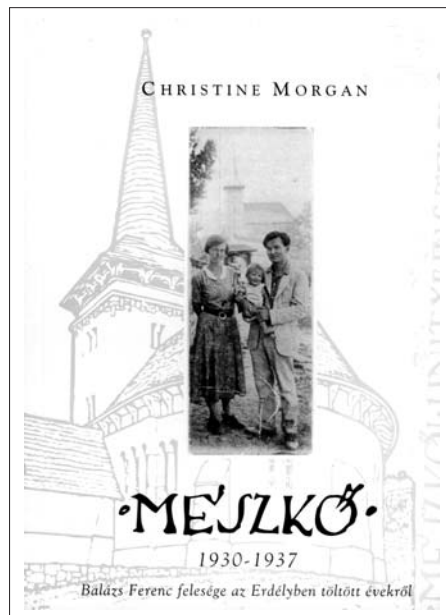
ni. Elképzelte: személyes találkozásra hívja majd, hogy a szívére ölelje.

Tedd a dolgotat te is, Blandrata doktor! Akinek háza ég, még menti ami menthető. Ha megmozdul a föld és templomok dőlnek romba, az igaz hívek örülnek néhány megmentett kegyesnek is. Vitéssék kicsiny egyházunk mennyei fényességre! Ha ehhez Dávid Ferenc hallgatása kell, Dávid Ferenc hallgatni fog. Beszennyezte magát. (Halk beletörődéssel.) A keresztény egyházak legsarkalatosabb hittételét támatta meg. Amikor Kolozsváron kihirdette az egyisten-hitet, a lelkiismereti szabadság jelszavával pusztítottak, erőszakoskodtak megtévedt hívei; kényszerítve őket, hogy kidobálják a templomok ékességeit. Barbárok módjára törtek-zúztak. A testvért testvér ellen fordította. Még jó, hogy csak kevés ideig ragyogott szerencsecsillaga. Nem tudott mértéket tartani. Betiltatta a templomi éneklést. A kereszt vizétől is megfosztotta volna a csecsemőt. Azt gondolta, hogy elvész a világ, ha nem őt követi. Megszegte a szentegyház örök törvényeit. Azt mondta: a mise bálványozás. A fülekbe suttogott gyónás balgaság. Nem esett térdre, ha az oltáriszentséget meglátta. Húst evett böjt napon; hogy ezt már ne is mondjam. Akinek lehámló kigyóbőr a hite, ez csakugyan potomság. Mi van még? Sorold, Blandrata doktor! Fölemelte szavát a pásztor nőtlensége ellen. Példaadó életet asszonnyal is élhet. Nem úgy, mint jómaga! A világvéget is hirdette. Cítáld: Irva van, akár férfi, akár asszonyi állat, ha jövendőmondás lelke van bennük, kövekkel verjétek agyon. Ne kímélj! Csak tovább, Giorgio Blandrata! Mindenféle vád joggal, megfellebbezhetetlenül hullhat fejemre. Tudsz-e még halalos bűnt? Sorold; mert én azt mind elkövettem. Ó, Atyám! Föllángolni látom Champel csipkebokrát.

Tükör által, világosabban

Christine Morgan, Balázs Ferenc hajdani szerelme, felesége, gyermeke édesanyja, furcsa tükröt nyújt elénk, magyarok és magyar keresztények, különösen unitáriusok elé abban az önéletrajzi munkájában, amelyet az olvasó a kezében tart.

Pál apostol írja a korinthusiakhoz intézett első levele tizenharmadik részében Isten létére, természetére, lényegére vonatkozóan: „most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre” – azaz Istenről való ismereteink világi életünkben nem lehetnek mások, mint közvetettek. Mivel a kijelentést közvetítő emberektől származnak, szükségszerűen csak homályos tükröképet mutatnak róla. Christine Morgan is meglehetősen homályos tükröképet nyújt nekünk az erdélyi magyarokról, az unitáriusokról, sőt magáról Balázs Ferencről is, ám ez a homályos kép bennünket világosabb látáshoz segít: azt mutatja meg, hogy mások ho-

gyan néznek és milyennek látnak bennünket.

Míndez nyilvánvalóan időben korlátozott: a múlt század – a huszadik – harmincas éveiről van szó. És korlátozott abban is, hogy Christine Morgan (akkor még Christine Fredrikssen, majd Balázs Ferencné) személyében kicsoda nézte, látta és tükrözte a magyar, az erdélyi, az unitárius, másfelől az általános kelet-közép-európai valóságot. Egy Amerikában felnőtt, dán bevándorló szülőktől származó, szabadelvű vallásosságban nevelkedett lányról van szó, aki tele volt gyakorlati érzéssel, természetes jóindulattal és az akkori amerikai demokrácia szép eszméivel, többek között az „olvasztótégely” elméletében való hittel, amely a világ minden tájáról Amerikába sodródott népességből egyetlen erős, szabad, független és nagylelkű nemzetet formált.

Természetes, hogy ennek a lánynak, majd fiatalasszonynak szemét szűrt az európai népek ellenségeskedése, nemzeti

sajátosságaiak féltékeny és elszánt őrzése, és meglepő, hogy olyan okos észrevételeket is képes volt tenni, amilyen például a különböző, egymásnak ellentmondó nemzeti mítoszok mint ideológiák szerepe az ellenségeskedésben. Ugyanakkor különös, hogy nem vette észre, mennyi szerepe van ebben éppen Amerikának, az első világháború utáni „rendezést” meghatározó wilsoni elvek révén. Nem vette észre, hogy ezeket az önrendelkezésre vonatkozó elveket a trianoni békeszerződés csak a háború győztesei és ő oldalukra álltak számára biztosította, holott a „rendezés” következtében kisebbségbe jutó népcsoportoknak is megígérte, s hogy ezek – közöttük az erdélyi magyarok is – az életösztön kétségbeesésével védik önazonosságukat.

Ezt látta Christine Morgan túlzott nacionalizmusnak az erdélyi magyaroknál. Ezt tapasztalta szeretett férjénél is, s megható az igyekezete, hogy mint a bibliai Ruth, belső elvi ellenkezése ellenére azonosuljon az ő népével és annak Istenével. Számunkra tanulságos lehetne, tanulságosnak kellene lennie, hogy ez milyen nehezen sikerült neki. Önéletrajzi feljegyzései olvasása közben néhol valóságos bosszúság fog el azokkal szemben, akik nem voltak elég türelmesek, elég tájékozottak, elég bölcsék ahhoz, hogy megmagyarázzák neki a dolgok állását. Némelykor éppenséggel úgy tűnik: a mézskői román görögkatolikus pap ezt jóval eredményesebben végezte.

Ugyanakkor világos lesz számunkra Christine Morgan érzéseinek, gondolatainak mindig igen egyenes és őszinte leírásából az is, hogy a mi igazságaink nem féltetlenül látszanak igazságnak mások szemében. Ez most is ugyanúgy van, mint akkor, s ezért ennek legalább napjainkban igazi, mélyre ható önvizsgálatra kellene készítenie bennünket, nem igazságaink feladása, hanem azok árnyaltabb megfogalmazása irányában, párhuzamosan azzal, hogy javítsunk mellettük való kiállításunk stílusán, érvelésén – más szóval kommunikációs stratégiánkon.

Különös világosság árad abból a homályos tükörképből, amelyet Balázs Ferencné „tiszteletes asszony” nyújt (a kifejezés is, az idézőjel is tőle való), az unitárius egyház szerepére s e szerep betöltésének módjára az adott – és a mindenkori – magyar társadalomban. Kisebbségi helyzetben éppúgy, mint többségben.

A szabadelvű vallásosságban nevelkedett amerikai lány a szabadelvűséggel „indoktrinálva” érkezik meg Erdélybe unitárius lelkész szerelméhez, rövidesen férjéhez, s megdöbben attól, hogy itt egy szinte középkori módra szervezett, hierarchikusan felépített, mozdatlan és mindenféle megújulásra képtelen egyházat talál. Érdekes, hogy miközben olvasóként azonnal állást foglal-

unk magunkban magyarság-szemlélete hiányosságaival szemben; fiatalos, antidogmatikus egyház-szemléletét könnyebben elfogadjuk: szinte együtt haragszunk vele a Balázs Ferenc eszméit gyanakodva figyelő vagy éppen elutasító, újító törekvéseit gáncsoló egyházi vezetésre. Nem mindjárt jut eszünkbe, hogy az adott időben s az adott helyen a magyar kereszténység egyházai szinte az egyetlen nem-

Legyen tánc*

*Legyen tánc, kedvesem,
járnád-e kettesben velem,
híven jóban, rosszban lennél-e partnerem?
Legyen tánc.*

*Legyen tánc, zeneszó,
legyen dal, messze hallható,
madár gyanánt ég felé szárnyaló –
Legyen, legyen, legyen tánc.*

*Kövess, vezess, vigyázz a
mozgásunk ritmusára,
vágjy szomjasan vetésre, aratásra.
Legyen tánc.*

*Mind járjuk, készen
kerengeni, hajlongani serényen
szomorúfűz-ágak gyanánt a szélben.
Legyen, legyen, legyen tánc.*

*Gyermek jön, meg a vén,
öröm, gyász mind a maga idején,
vegyük, mint vennünk kell: te, én –
Legyen tánc.*

*Csillag csak éjjel éghet,
sötétség kell, hogy látszhasson, a fénynek,
ha nincsen rossz: mi a jó, meg nem érted.
Legyen, legyen, legyen tánc.*

*Nap ha sütné, zápor ha hullna,
nevess vagy sírj az örömré, a búra,
és járjuk körben, körben, körben újra –
Legyen tánc.*

A könyv eredeti címe: „Alabaster Village” (Our Years in Transylvania). Fordította és az előszót írta Kászoni József. Lektorálta és az utószót írta Veress Zoltán.

A könyv Balázs Ferenc születésének 101. évfordulójára jelenik meg először magyar fordításban.

Megjelenését a Budapesti Unitárius Egyházközség támogatta, a lelkész munkásságának 25. évfordulója alkalmából.

Kapható és megvásárolható a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkései hivatalában.

K. J.

* A vers magyar nyersfordítását Veress Zoltán író, költő ültette át egy lírai hangvételű verssé. Köszönet érte!

zeti intézmény voltak, s ennek következtében szükségképpen így kellett működniük, viselkedniük, az intézményesültség minden, kevésbé rokonszenves jellegzettségével együtt. Ez ma sincs másképp Erdélyben, és a jelenség – mutatis

mutandis – a mai magyarországi unitárius egyháznak is eleven problémája.

Sír a lelkünk, amikor azt olvassuk, hogyan lépett fel szinte inkvizitorként mézskői papja ellen a kolozsvári unitárius püspök bizonyos hitbéli nézetkülönbség miatt (mintha elfelejtette volna „A hit Isten ajándéka” unitárius jelszavát és ennek igazságát); ugyanakkor mélyebben belegondolva a dologba, el kell ismernünk azt is, hogy az egyházat mint intézményt vezető püspök nem felelőtlenül emelte fel a szavát olyan új eszmék terjesztése ellen, amelyek akkor és ott megláthatóak volna az egyház sok szempontból szükséges és kívánatos egységét. Szinte jön, hogy segítségére siessünk egy okos javaslattal: rendelje fel Balázs Ferencet Mézskőről Kolozsvárra, nevezze ki tanárnak a teológiára, engedje kibontakozni képességeit egy más szellemi szférában, építse be tudását, energiáját, hűségét, elkötelezettségét az egyházépítésbe; nyerve meg munkatársának, barátjának, ne ellenfelet lásson benne, akit le kell győznie.

Christine önéletrajzi feljegyzéseinek egy-egy, rendszerint gyakorlati dolgokra vonatkozó mondata világosabbá teszi előttünk Balázs Ferenc és egyháza drámájának valódi hátterét is: azt, hogy – éppen mint Jókai regényében Ráby Mátyásnak – az ő oldalán volt az igazság a merev konzervatívizmus elleni küzdelmében, de ez a merev konzervatívizmus ugyanakkor annak a nemzeti létnek volt és maradt egyik bástyája, amelyért ő maga is az életét adta volna. A tragikus konfliktus lényegén elgondolkozni, felismerni jelenlétét mai viszonyainkban, s ma talán már elképzelhető megoldást találni rá: „ez a mi munkánk, és nem is kevés”.

Balázs Ferenc tehetségéhez képest kicsiny és félbeszakadt, a rendelkezésre állt kevés időhöz képest hatalmas életműve: mindnyájunk öröksége. A magyar és ezen belül az erdélyi magyar irodalomé, a magyar kereszténységé és ezen belül az unitáriusoké, s tágabb körben azé az emberiségé is, amely felé a kerek világot bejáró, nyitottságával és akaraterejével Kőrösi Csoma Sándorhoz hasonló szent ember utat akart nyitni számunkra. Az is a mi munkánk, hogy ezt az utat most mi nyissuk meg számára: hogy megismertessük őt azokkal, akikkel ő akart megismertetni minket.

Christine Morgan önéletrajzi könyvének magyar nyelven való megjelenése jó alkalom arra, hogy újra szellemi életünk fókuszába állítsuk az unitárius lelkész író és gondolkodót, eme homályos tükör által is világosabban látva hajdani emberi alakját s a benne megtestesült kölcseli példát.

Veress Zoltán

Karácsony története, karácsonyi jelképek és szokások

A karácsony magyar nevééről sokáig az volt a hiedelem, hogy a latin incarnatio = megtestesülés, szóból származik. Ám a nyelvtörténeti kutatás kimutatta, hogy a szláv kracsun = téli napforduló az alapszava. A latin neve: dies natalis Domini (az Úr születésnapja). Német neve Weihnachten (szent éjszakák) szintén a téli napforduló ünneplését őrzi.

Jézus születésének pontos dátuma nem maradt ránk. Az ősegyházat teljesen lefoglalta a húsvéti eseménykör, a megfeszített és feltámadott Úr ünneplése. Eleinte több jeles hittudós (köztük Origenész és Alexandriai Kelemen) tiltakozott Jézus születésének az ünneplése ellen, mondván, hogy a Bibliában csak pogány vagy elvetemült uralkodók tartottak születésnapot: a fáraó (1Móz40,20), Antiokhosz Epiphaneusz (2Makk6,7) és Heródes (Mk6,21).

Amikor az ősegyház visszanézett Jézus működésére, először megkeresztelkedését látta jelentősnek, hiszen ez nyilvános működésének nyitánya, ekkor jelent meg népe előtt, s ekkor hitelesítette őt a mennyei szózat. Így a legrégebb keresztény ünnep – húsvét után – a vízkereszt lett január 6-án, görög nevén az Epiphania ünnepe, amely hirdeti: „Megjelent (epiphane) az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit2,11)! Már a II. században ünnepelték, és az egész Keleten elterjedt.

Ám nyugaton úgy érezték: külön kell választani az Úr születésének és megkeresztelkedésének ünnepét. Ezért a születés ünnepét december 25-re tették. Miért? Erre két magyarázat is van:

1. Ősi elképzelés szerint a világ teremtése tavasszal kellett történjék, s március 25-e lehetett a teremtés első napja. Akkor pedig az új teremtés kezdetének is ekkor kellett lennie. Viszont, ha Jézus március 25-én fogantatott, akkor december 25-én kellett megszületnie.

2. A vallástörténeti magyarázat szerint egy pogány ünnep kiszorítása volt a cél ezzel a dátummal. A Római Birodalomban a Napisten ünnepét ülték e napon a téli napforduló után (dies invicti Solis = a győzhetetlen Nap ünnepe). A pogány szentélyekben zengett a naphimnusz: „Te szép vagy és nagyságos; sugaraid előmlenek az országokon, amelyeket Te alkotál”. A Circus Maximusban nagyszabású kocsiversenyek szórakoztatták a tömegeket – e látványosság az égbolton vágatóz

napisten mítoszának a megjelenítése volt. Éjszaka pedig álarcos vígassággal, lármás áldozati lakomával hódoltak a Napnak.

Kézenfekvőnek látszott, hogy ezen a napon ünnepeljék „az Igazság Napjának” (Ma1.3,20) megjelenését. Az ünnepnek ez a kialakulása Nagy Konstantin alatt (306–336 között volt császár) ment végbe. Ő maga is a napkultusz hívéből lett a kereszténység támogatója.

A december 25-i ünnep – a meggyőző analógiának köszönhetően – Nyugaton

354–407) nevéhez fűződik. A ragyogó szónok, akinek beszédeit mindig nagy taps jutalmazta, konstantinápolyi templomában felhívta híveit arra, hogy december 25-én mindenki „hagyja ott hajlékát, hogy lássuk a jászolban fekvő, bepólyált Urunkat, ezt a megindító és csodálatos látványt.”

S tényleg nagy tömeg gyűlt egybe az új ünnepen. Viszont több keleti (ortodox) egyház megmaradt a január hatodika mellett, így például az örmény keresztények is.

Az ünnep dátumától eltérve, már az első században nagy súlyt helyeztek Jézus születése történetére, amint ezt Máté és Lukács „gyermeksgégtörténete” bizonyítja. A hanyatló pogányság azonban mindent megtett a Krisztushit akadályozására. Nemcsak véres üldözések voltak, hanem fondorlatos intézkedések is: Hadrianus császár (117–138) amikor megtudta, hogy a betlehemi barlangba záródnak el sokan egy isteni Gyermekek tiszteletére, egy istenített ifjúnak, Adonisznak szobrát helyezte el a jászolban. Meg volt róla győződve, hogy a szépséges kamasz vonzereje – hiszen Vénusz is epekedett utána – legyűri a kis zsidó gyermek tiszteletét. Nem jól számított. Origenész azt írhatja 215 körül a pogány Celsus támadásaira: „Betlehemben megmutatják azt a barlangot, ahol Krisztus született, és a barlangban a jászol, ahová pólóba takarva fektették.” Szent Jeromos (Hieronymus), aki a Bibliát latin nyelvre kívánta lefordítani, egyenesen Betlehembe költözött és 25 évet töltött ott. Ő jegyzi föl: „ma is (386-ban) e barlangban imádkoznak a hívők”. Ugyancsak ez idő tájt írja Aranyászú Szent János: „Igazán az egész világ Betlehembe özönlük, hogy lássa: hol született Krisztus”.

Ezzel el is érkezünk a karácsonyi ünnepkör gazdag jelképrendszeréhez és szokásaihoz, amelyek közül mi is sokakat alkalmazunk, anélkül, hogy tudnánk mikor keletkeztek, honnan származnak és mi a jelentőségük.

A jelképek élén a betlehemi csillagot kell megemlítenünk, amely ott ragyog, hívogat és mutat utat a magyar unitárius templomtornyokon.

Az alma – amely az ókori szimbolikában erotikus jelkép (Énekek éneke 2,3,5; kiváltképpen a gránátalma: 6,4; 8,2) – karácsonykor Isten hozzánk hajló szerelmének, magának a kisdédnek a jelképe:

„A kis Jézus arany alma,
Boldogságos Szűz az anyja.”

A dió is ősi Krisztus-jelkép („Nux est Christus”): a Megváltó anyja méhében, majd a sziklasírban rejtőzött, hogy utána az embereknek karácsonyi üdvössége lehessen. Itt említjük meg azt a régi hiedelmet, hogy karácsony éjjelén az állatok

igen hamar elterjedt. Hiszen maga az evangélium mondja: „Meglátogat minket a fölkelő fény a magasságból” (Lk.1,78). Jézus pedig így beszél magáról: „Én vagyok a világ világossága” (Jn8,12). A század jeles himnuszalköltője, Ambrus milánói püspök (340–397), így énekel:

„Ó, fény visszfénye, az Atya
dicsőségének sugara,
fényforrás: fényből fény sugar;
napfényt derítő napvilág!
Igaz Nap, örök fényedet
Ragyogtasd tündökölve ránk,
Derítsd érzeink föl
A lélek tiszta sugarát!”

Szent Ágoston (354–430) felszólítja hallgatóságát: e napon ne a Napot imádják, mint a pogányok, hanem azt, aki a Napot teremtette. Szép hasonlata: „Tényleg napraforgó az emberi lélek, de Igazi Napja Jézus Krisztus.”

Keleten eleinte hallani sem akartak december 25-ről, úgy megszokták, hogy január 6-át ünnepeljék. Az igazi áttörés Aranyászú Szent János (Krüzosztomosz

megszólalnak. Eredete nyilván az a tény, hogy Jézus istállóban született.

A betlehem-állítás szokása Assisi Szent Ferenc nevéhez fűződik, aki 1223 karácsony éjszakáján a betlehemi barlangot és a szentéj történetét Greccio-ba „varázsolta”. Az erdőben megrendezett éjjeli ájtatosságon ott állt a jászol, ott voltak a hegyi pásztorok és a jámbor állatok, s meghívta erre az alkalomra a környék lakosságát. Goethe is feljegyezi naplójában: „A vidám Nápolyban ez az ábrázolás – pásztorok, angyalok, három királyok – még a lapos háztetőkre is fölkerült; könnyű, kunyhószerű építményt emelnek ott, s örökzöld ágakkal s cserjékkel díszítik. Az Istenanyát, a gyermeket, s a körülöttük állókat és lebegőket pompásan kiöltöztetik, ruházatukra tekintélyes összeget költ a ház. Hanem, ami az egészet hasonlíthatatlanul fölségesse teszi: az a háttér, benne a Vezúvval és környékével”. (Utazás Itáliában, 1786–87.)

A sátor az örmény karácsony jelképe. Ők ma is vízkeresztkor ünneplik a karácsonyt, s a folyó jegén felállított ünnepi sátor jelképezi: „az Ige testté lett, és sátorozást vett közöttünk” (Jn 1,14 szó szerinti fordítása). Körmenetben keresik föl, s az ájtatosság után fogyasztják el ünnepi ebédjüket: a rizzsel és mazsolával töltött káposztát, az ánizsos kenyeret és a vadrózsacsemegét.

A fagyöngy-füzér az angol karácsony ékessége: lakásbejárat fölé, csillárookra függesztik. Kedvelt népszokás, hogy a házi(kis)asszonyt, ha a füzér alatt áll, meg szabad csókolni.

De a legelterjedtebb karácsonyi jelkép a karácsonyfa. A karácsonyfa mai formájában német protestáns eredetű. A német leleményt hazánkban – Lukács László néprajzkutató szerint – három előkelő hölgy vezette be:

a) 1819-ben József nádor harmadik felesége, Mária Dorottya württembergi hercegnő Budán;

b) 1824-ben Brunsvik Teréz grófnő Bécsből hozott karácsonyfát Martonvásárra;

c) Podmaniczky Frigyes báró meséli naplójában, hogy édesanyja, egy szász királyi miniszter leánya, a drezdai Nosztic-Jackendorf Elza grófnő honosította meg 1828-ban.

A karácsonyfa első említése irodalmunkban: Eötvös József báró Ericsiben 1835-ben, a XIV. Lajos korabeli francia irodalomról írt tanulmányában azt nem az erős tölgyhöz hasonlította, hanem „inkább ama fácskához, melyre karácsonykor gyermekeknek ajándékot aggnak”.

Vachott Sándorné pedig azt meséli, hogy 1844 karácsonyán Petőfi, mint férje barátja, náluk töltötte az ünnepet és segített díszíteni a karácsonyfát (Rajzok a múltból, 1877.).

Első szépirodalmi említésével pedig Jókai Mór 1854-ben írt „A koldusgyermek” című elbeszélésében találkozunk: „Ragyogó boltablakokban fenyőfák voltak kitéve, égő viaszgyertyákkal, cukor-angyalkákkal, picike bölcsőkkel, azokban aludt a kis Jézus.”

Cullmann – a karácsonyfa eredetét kutatva – emlékeztet azokra a X. századbeli legendákra, amelyek szerint Jézus születésekor hirtelen kinyílt minden virág, s hivatkozik arra a régi szokásra, hogy hetekkel karácsony előtt alma- és cseresznyefaágat tesznek vízbe, hogy az ünnepre kiviruljon. Különösen kedvelték az ünnep

díszéül a jegenyefenyőt: állandó zöldje szintén a halhatatlanságot jelképezi. Följegyezték, hogy Elzászban már a XVI. század elején őrizni kellett az erdőket, s rendeleteket hoztak a fa megszerzésének jogára. Bieritz német szakíró szerint s karácsonyfa legrégebb emléke Cranach Lukács 1509-es rézmetsetén látható: csillaggal és gyertyákkal díszített fenyő.

A magyar ünnep hangulatához hozzátartozik, hogy a karácsonyfán legyen szaloncukor. Külföldre került magyarok panaszkodnak: a világ legnagyobb áruházában és csemegeboltjaiban sem lehet szaloncukrot kapni.

Az ógyház döntése óta a karácsony hangulatban, jelképekben, népszokásokban, egyént, családot, társadalmat átjáró ihletésben egyre gazdagodott. A megkínzott emberiség számára békét, jószágot, szeretetet sugárzó üzenetével gyógyulás, erőforrás, megújuló reménység.

A karácsony lényegét ekként ábrázolta Ravasz László 1947 karácsonyán, a hidegháború küszöbén, balsejtelmektől sötétedő magyar égbolt alatt, a forradalom jelszavával visszaélő igazságtalanságok idején: „Karácsony a legszebb forradalom... Ez a gyönyörű forradalom mindig tart és tartani fog a világ végéig. Szörnyű igazságtalanságok, kényuraságok, zsarolások, kizsákmányolások az égre kiáltanak, s a halál adventi völgyein át pedve hallgatjuk a karácsonyi forradalom drága ígéreteit az igazság és szeretet országáról. A mindenség rejtelmes és közömbös, sorunk kemény és kegyetlen, óh, betlehemi gyermek, suttogd a fülünkbe karácsonyi evangéliumod, a drága Igét arról, hogy Isten szeretet. Az élet küzdelmeiben megkeményedünk, elkérgesedünk, tele vagyunk sebhelyekkel kívül és belül, óh, ragyogj reánk betlehemi gyermekmosoly, hadd fakadjanak fel szívünkbelől az eltemetett melegforrások, lényünk legmélyebb rétegeiből egy eltűnt paradicsomi világ minden édes emléke. Sötét arccal sorakozik fel egymás ellen az emberi nemzetség, fenyegetés és rettentés minden pillanat, mint a kitörésre készülő tűzhányó morajlása, óh, hintsd be arany párázatoddal szent karácsony este, te különös, képtelen és ezerszer édes üzenet arról, hogy az ember egy nagy család tagja, Isten a mi Atyánk, mi az Ő lábainál ülő gyermekek vagyunk, kik Tőle tanuljuk meg, mi a békesség, mi az öröm, mi a megbocsátás és a szeretet: (Élet és Jövő, XIV/30sz.)

Juhász Gyula:

Karácsonyi ének

Szelíd, szép betlehemi gyermek:

Az angyalok nem énekelnek,

S üvöltének vad emberek.

Boldog, víg betlehemi jászol:

Sok börtön és kórház világol,

És annyi viskó bús, sötét.

Jó pásztorok és bölcs királyok:

Sok farkas és holló kóvályog,

S nem látjuk azt a csillagot!

Békés, derűs karácsony éjjel:

A nagy sötét mikor száll éjjel,

S mikor lesz béke és derű?

Összeállította
Sándor Gy. Mátyás

Unitárius portrék

Pestszentlőrinc, 1933.

Tisztelt olvasók, 2002. november 20-án elbeszélgettem Molnár János gondnok úrral a pestszentlőrinci unitárius egyházközség alapításáról és a templom építéséről. Fogadják szeretettel vallomását.

Kedves gondnok úr, hogyan élte át az egyházközség megalakulását, kérem mondja el azokat az érdekes történeteket, melyeket személyesen átélt.

A Budapest területén élő unitáriusok az 1900-as évektől a Nagy Ignác és a Hőgyes Endre utcai egyházközségekben éltek vallásos életüket. Abban az időben Pestszentlőrinc, Kispest, Csepel, Pest-erzsébet önálló községek voltak. Az itt élő unitáriusok természetesen a városközpontba járhattak csak templomba, ami abban az időben a közlekedést illetően nem volt egyszerű dolog.

Az Egyház akkori vezetősége segítette, hogy az említett külső városrészekben az egyházi és vallásos élet beindulása érdekében – amit a hívek már nagyon vártak – megoldást találjon.

Az 1930-as évek elején Józán Miklós püspöki vikárius megbízta Pethő István budapesti hitoktató lelkészt az egyházi élet megszervezésével. A Gondviselés Pethő István lelkész úr személyében olyan embert rendelt az itt szétszórtan élő unitáriusoknak, aki a családokat összefogta, példamutató emberi, lelki tulajdonságaival, a barátság, meggyőzés, családlátogatások rendjén megszervezte a Pestszentlőrinci Gyülekezetet. Munkája a templomépítésben teljesedett ki. A feladat nagy volt, a felsorolt helységeken kívül még voltak unitáriusok Vecsésen, Üllőn, Rákoskeresztúron és Soroksáron. Pethő István e nagy területet kerékpárral járta be és kereste fel a családokat. Hirdette, hogy van remény arra, hogy Pestszentlőrincen templomot építsenek. A hír gyorsan terjedt, különösen a jó hír. De hol és mikor épüljön fel a templom? Trianon után közismert, hogy milyen sok erdélyi család került át Budapestre, vagy jószándékból, vagy elküldték, vagy menekülniük kellett. Sok család részére megoldhatatlan volt a lakás kérdés. Így került több menekült család a pestszentlőrinci vasútállomásra vagonlakóként.

Az állam úgy igyekezett a kérdést megoldani, hogy a háború után csődbe ment Lipták gyár külső területén levő raktár épületekből egyszerű lakásokat alakítottak ki. Így jött létre az Állami Lakótelep, ahol több unitárius család is otthonra lelt. Ekkor kapott lelkészi lakást Pethő István lelkész és családja is, így könnyebben tudta a templom építését szervezni. Kijárta a lakótelep ve-

zetőjénél, hogy kapjon az egyházközség egy kis telket a rajta levő romos épületekkel együtt. Ez az a nap amikor a pestszentlőrinci Unitárius templom építése megkezdődött. Az ezt megelőző időkben és a templom építése alatt egy velünk szimpatizáló telepi vendéglős báltermében tartottuk az Istentiszteleteket vasárnaponként. Több évig Zoltán Gyula presbiter atyánkfia lakásának nagy szobáját adta át az istentiszteletek megtartására.

A templom építésének lehetőségét az akkori egyházi vezetőség megkérdőjelezte. Erre vonatkozóan van egy kis unitárius kiadvány, melyben Pethő István lelkész részletesen leírta a templomépítés előzményeit és magát az építés lefolyását. A templomépítés költségeit közelről sem fedezte a meglévő anyagi helyzetünk, de a hívek templomot akartak, fájlalták azt,

amit előző otthonukban, hazájukban hagytak, nem ismertek lehetetlent. Életre szóló barátságok kötődtek a családok között a nagy cél érdekében.

Gondnok úr, beszéljen a templom építéséről. Miként, hogyan is épült fel a templom? Milyen emlékek maradtak meg abból az időből? Kérem beszéljen a gyülekezeti életről, majd a későbbi változásokról.

Pethő István lelkész és a presbitérium kereste, kutatta az olcsó anyagbeszerzés lehetőségeit. Akkor ment részlegesen csődbe a Kispesti Gránitgyár. Kéményeket, nagy épületeket bontottak le. Itt volt a nagy lehetőség. A téglát össze kellett gyűjteni, megtisztogatni és ingyen el lehetett vinni. A gyülekezet apraja, nagyja kalákában a gyártelepen végzett munkát, mindenki akkor amikor ráért, vagy szombaton és vasárnap. Egy másik lehetőség is a segítségünkre sietett. A pestszentlőrinci téglagyár egyik műszaki vezetője, Szőke Gyula gondnokunk lehetőséget nyújtott ahhoz, hogy jutányos áron kapjunk téglát. A legfontosabb anyagok ekkor már a telken voltak.

A templom tervét Máthé Géza tervező mérnök presbiter készítette el, így járult hozzá a templom építéséhez. Emlékét a templomunk bejáratánál márvány emléktábla örökíti meg. Az építés elkezdődött. A munkát szakemberek irányításával végezték. A gyülekezet tagjai adták a segédmunkát, szabad idejüket feláldozva kalákában. A templom padjait, csillárjait, a szószék faburkolatát Damonkos Albert műbútorasztalos presbiter készítette. Az első kis harmóniumot a Kispesti lakósu Czirmay György harmóniumkészítő presbiter készítette. A gyülekezet lélekszámban szépen gyarapodott, a hívek

igényelték a kántort és a nagyobb harmóniumot. Az áldozatos gyűjtés eredményeképpen elkészítették a karzaton levő két manuális nagy harmóniumot, mely még ma is nagyon szépen szól. A templom elkészülte után felépült a gyülekezeti terem, melyre nagy szükség volt, hogy a vasárnapi istentiszteleteken kívül az egyházközség tagjai, a fiatalok összejöjjenek, műsoros esteket tartsanak. Ekkor kezdődött el a rendszeres szeretetvendégségek szervezését. A templomot 1936-ban Józán Miklós püspöki vikárius szentelte fel. Erről a gyülekezeti termünkben látható fénykép tanúskodik.

A templomi szolgálatot Pethő István egyedül végezte úgy, hogy a templomba bejőve leült a harmóniumhoz

Templomépítés Pestszentlőrincen 1935-ben.

és eljátszotta a kezdő énekeket, s azután ment fel a szószékre prédikálni. A templomba 50–60 ember volt vasárnaponként. A nagy ünnepeken nem fértünk el, és a terem ajtaját kinyitva a hívek a gyülekezeti teremben ülve és állva hallgatták az istentiszteleteket, s így vetünk úrvacsorát is.

A hittanórákat minden hétfőn tartottuk a kis teremben. 20–25 gyerek volt átlagban. Pethő István lelkész szigorúan megkövetelte a hittan tananyagot. Sokat énekeltünk, s hogy ne érezzük kötelességnek a hittanórákat, közben játszottunk is. A teremben pingpongoztunk. A kertben futóversenyeket rendeztünk. Ezzel a gyerek templomhoz való ragaszkodást, hűséget erősítette.

A lelkész úr létrehozta a budapesti 345. számú Unitárius „János Zsigmond” cserkészcsapat „Galamb őrsét”. Sokszor láttuk vendégül s együtt kirándultunk, túráztunk a budapesti csapattársakkal. Felejthetetlen idők voltak.

A második világháború korai eseményei, a bombázások, sajnos nagy törést okoztak az egyházi életben. Amikor a szovjet hadsereg gyűrűbe fogta Budapestet, a külvárosi részeket kiürítették. Így menekültek a gyülekezet tagjai is, a mi családjunk is a Fővárosba. A kicsi templomunk árván, egyedül maradt. 1945. február 20-án elhalgattak Buda várában a fegyverek. Aki átvészelt a borzalmakat, elhagyott otthonába igyekezett. Mikor a lakótelep felé gyalog közeledtünk édesapám azt nézte: áll-e a templomunk? A Gondviselés velünk volt, egyetlen lövést kapott a templom, a szószék mellett. Ezt édesapám a lelkész úrral napok alatt befalazta. A templomba a poros betört ablakokon kívül minden a helyén volt. Az úrasztalán ott volt a Biblia érintetlenül.

Ezek után írta bele Pethő István lelkész úr azokat a szép hálaadó gondolatokat a Biblia első lapjára, ami még halványan ma is olvasható.

Az élet a sok bánat, veszteség után lassan megindult. Minden család számot vetett: ki maradt meg, ki vett vándorbotot a kezébe?

A gyülekezet a háború után újra talpra állott. Ismét sokan Erdélyből elszakadva köztünk találták meg az otthonukat, a baráti szeretetet. A háborús idők miatt a még hiányzó lelkeket hívó harang hiányzott.

1948-ban Pethő István lelkészünk kisebbik fia súlyos betegségben szenvedett. A lelkési család megfogadta, hogy gyermekük felépültével hálából harangot ajándékozik a templomnak. A szószéki kihirdetést tett követte. A gyülekezet is megkezdte a gyűjtést. Így közös összefogással a harang elkészült. A harangot méltó nagy ünnepeléssel 1949 nyarán avattuk fel. Édesapám húzta meg először a kötelet.

Lelkészünket a központi vezetőség kinevezte püspöki vikáriusnak, így beköltözött a Hőgyes Endre utcai lakásba. Nehéz szívvel vált meg egymástól, úgy a lelkész, mint az egyházközség minden tagja. Különösen mi, akik gyermek korunktól példaképünknek tartottuk.

Visszaemlékezésemben még nagyon sok templomépítő egyháztagot megemlíthetnék, ehhez még oldalakat kellene írni, így csak gondolatban áll módomban tisztelettel megemlékezni róluk.

Talán nem mond ellent az előbbi mondatnak, ha édesapámat és édesanyámat megemlítem. Édesapám Tarcsafalván született, édesanyám a Dunántúlon. A sors Budapesten rendelte egymás mellé őket. Édes-

Harangszentelés 1949-ben.

apám az első presbitériumi tagja volt, egyben egyházi, templomgondozó, ma úgy mondanánk: mindenese volt a templomnak. Amikor benyitott a templom kerítés kapuján hogy a gyönyörűen megtervezett kertjét gondolja azt mondta, hogy „otthon érzi magát Erdélyben”.

Több éves presbitériumi tagság után engem 1990-ben választottak meg a gyülekezet gondnokának. Azóta viselem gondját, segítem a mindenkor lelkészt munkájában, hordozom szívemben, emlékezetemben a gyülekezet történetét. Még sokat tudnék mondani az 1990-es évektől kezdve, de azt majd ítélik meg mások utánam.

Köszönjük gondnok úr az elmondottakat, kívánva még sok egészséget. Nem feledkezünk meg arról sem, hogy a gondnok úr 2003. január 2-án lesz 75 éves. Kívánunk sok boldogságot és örömet. Továbbra is hordozza szívén és lelkén a gyülekezet sorsát és jövőjét.

Lejegyezte: **Léta Sándor** lelkész

Olvasói levél

Amint arról előző írásomban is értesülhetett a kedves olvasó, egyházunk honlapján elindult az ún. Virtuális Unitáriusok Közösségének levelezői listája. Olvasva a különféle témákhoz való hozzászólásokat, felvetődött bennem, hogy jó lenne az Unitárius Élet egyik oldalán lehetőséget adni azon unitárius testvéreinknek a megnyilatkozásra, akik szívükön hordozzák kis Egyházunk ügyes-bajos dolgait. Nagy örömmel fogadnánk és tennénk közzé olyan leveleket, melyek ötleteket és javaslatokat tartalmaznának a hitéleti tevékenység még hatékonyabbá tétele érdekében, továbbá megírnák véleményüket a megjelent írásokkal kapcsolatban, és talán javaslatokkal is szolgálnának, melyekben megfogalmaznák igényeiket is lapunkkal szemben.

Ezért mindenkit nagy szeretettel felkérünk, hogy ossza meg velünk a véleményét, és észrevételeivel, javaslaival, hasznos tanácsaival gazdagítsa nemcsak egyházi életünket, hanem jelen kiadványunkat is. A Szerkesztő Bizottság ígéretet tesz arra nézve, hogy amennyiben a beérkezett levelek valóban az Unitárius Egyház meg- és elismertetését, továbbá előmenetelét szolgálják, azokat még akkor is közzétesszük, ha esetleg azok tartalma és a bennük megfogalmazott álláspont, nem találkozná sem az egyházi vezetés, sem a szerkesztőség álláspontjával.

Mivel nemrégiben a neten egy olyan levél jelent meg, mely véleményem szerint nagyon jól látja a megújulásra váró egyházi élet lehetőségeit, és amely gondolatok nem is állnak nagyon távol a mai szekularizált társadalom követelményeitől, javasolom, hogy elsőként, példaként és serkentőként jelenjen meg az Unitárius Élet ezen új oldalán, melynek létrehozásáért köszönetet mondok a szerkesztőségnek, azzal, hogy ezután ezen oldal jelent az olvasóé!

Köszönettel
Rázmány Csaba püspök

Néhány gondolat a magyar unitarizmus jövőjéről

Kedves Barátaim!

Engedjétek meg, hogy megosszam gondolataimat a Magyarországi Unitárius Egyház jelen állapotáról és az általam célravezetőnek tartott, követendő útról.

Mint az ÜLOSZ levelezőlistán legutóbb kiderült, mindössze 1800 egyházfenntartó taggal rendelkezik egyházunk. A többi 10 vagy akár 30 ezer unitárius nem érzi szükségét annak, hogy aktívan részt vegyen a közösség életében, vagy anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy támogassa az egyházat. Bár a folyamatos szekularizáció, az egyházaktól való elfordulás általános jelenség a nyugati világban, mindez sokkal jobban érinti a kis létszámú hagyományos közösségeket. Meggyőződésem, hogy a magyarországi unitárius közösség válaszüthoz érkezett, ha nem következik be változás, akkor néhány évtizeden belül a vidéki egyházaink teljesen elszorvadnak és a budapesti unitárius élet hanyatlása is csak idő kérdése lesz. A helyzetünk rossz, de egyáltalán nem reménytelen. Tudomásul kell venni a realitásokat, és innen kiindulva keresni a fellendülés lehetőségeit.

Az alábbi pontokban foglalom össze javaslataimat:

1. A belső megosztottság megszüntetése. 2. A világi hívek aktívabb szerepvállalása. 3. Új arculat és kommunikációs stratégia: a) A közéletben, a médiumokban való hangsúlyosabb megjelenés; b) Misszió; c) Virtuális közösség (larger fellowship). 4. Külkapcsolatok elmélyítése

1. Sajnos köztudomású hogy a magyar egyházat személyes ellentétek feszítik. Természetesen minden emberi közösségben vannak nézeteltérések, melyek lehetnek elméletiek vagy személyes ellenszenvék. Az elméleti, szakmai viták elől nem kell kitérni, ezáltal csak gazdagodik a közösség, s megszólalásra bátorítja a ta-

gokat, ezáltal új ötletek, tervek kerülhetnek a felszínre. Nem szabad, különösen nem Dávid Ferenc egyházában, elhallgattatni a másképp gondolkodókat. A személyek közötti antipátia kezelése nehezebb feladat. Úgy vélem, hogy ezeket az ellentéteket az érintetteknek négy szemközt, vagy semleges közvetítők bevonásával egymás között kell elrendezni. Nem válhat az egyház székértáborok felvonulási helyévé. Jézus azt mondta: arról ismernek meg titeket, hogy tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek. Tudjunk egymástól bocsánatot kémi és megbocsátani. Csak akkor válhatunk sikeres közösséggé, ha együtt és nem egymás ellen dolgozunk.

2. Magyarországon kevés lelkész van, nem várható el, hogy mindent ők végezzenek. A lelkészeknek nem szabad tartani a hívek bevonásától az egyházi életbe, s a világiaknak is merni kell felelősséget, vállalni egyházukért. Ne azt nézzétek, hogy mit kaphattok az egyháztól, hanem, hogy mit adhattok neki! Teret kell engedni az egyéniségek kibontakozásának, és kiki saját tehetsége, szakterülete szerint vegye ki részét a közös munkából. Ugyanakkor a lelkészeknek sem szabad elfordulni, ha valaki egy értelmes ötlettel áll elő, nem szabad, hogy kényelemből, megszokásból elveszzenek az alulról jövő kezdeményezések.

3. a) Létre kell hozni egy kommunikációs és missziós központot egy fiatal, dinamikus lelkész, esetleg világi vezetésével. Ebbe a teambe minden egyházközösség delegálna egy tetterre kész lelkes tagot. Ez az „agytröszt” kidolgozna egy új kommunikációs stratégiát. Rendezvényeinket olyanná kell tennünk, hogy hírértékük legyen, s az országos és a helyi média is beszámoljon róluk. Ezáltal hozzájárulnánk egyházunk meg- és elismeretetéséhez. (A krisnások minden évben ételt osztanak, s meg is kapják a publicitást.)

b) Egyházunk gyökere Erdélyben van. A magyarországi unitáriusok többségének gyökerei a határon túlra vezetnek. Ezt nem szabad elfelejtenünk, és ápolni kell a gyökereket. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy más a mai magyar valóság, mint az erdélyi, mások a kihívások és ezek más válaszokat is igényelnek. Hazánkban nagyon sok olyan ember él, aki csalódott eredeti vallásában, de nem mondott le a transzcendens utáni vágyról, Isten kereséséről. Ezeket a keresőket az agresszív módszerekkel térítő kisegyházak terelik be az akolba. Nekünk nem szabad házalni, de igenis meg kell ismergetni az unitárius szellemiséget szélesebb rétegekkel. (Előadások, publikációk, plakátok etc.) Különösen az iskolázott társadalmi csoportok lehetnek fogékonyak a Dávid Ferenc-i attitűdre. Ehhez a lelkészeknek is más hozzáállást kell tanúsítani, az erdélyi módszerek, sémák itt nem mindig alkalmazhatóak. E téren is fontos szerepet kaphatnak a világi segítők, a fentiekben vázolt team.

c). A szórványjelleg miatt nagyon nehéz a kapcsolat-tartás, egyházközségek működtetése, istentiszteletek tartása. A világháló azonban ezen is segíthet. Az USA-ban és Mexikóban az ÚJ közösség sikerrel alkalmazza a larger fellowship intézményét. Ez egy virtuális egyházközség, annak minden attribútumával: lelkész, gondnok stb. A különbség mindössze annyi, hogy a tagok a neten keresztül részesülnek az istentisztelet él-

ményében, problémáikkal e-mail útján keresik fel lelki gondozójukat vagy egyháztag társukat. Magyarországon a VÜK (Virtuális Unitárius Közösség) magja lehetne egy ilyen kezdeményezésnek, bár más informatikai háttérrel. Úgy vélem, Léta Sándor kiválóan alkalmas lenne egy ilyen portál vezetésére.

4. Külföldi kapcsolataink az utóbbi időben dinamikus fejlődésnek indultak, s ez nagyon öröndetes. Az erdélyi és angolszász egyházak mellett más csoportok felé is nyitni kellene. Hosszabb távon az együttműködés eredménye akár a budapesti lelkészképzés beindulása is lehetne, magyar, cseh, lengyel hallgatókkal. Itt jegyzem meg, hogy Kolozsvár kizárólagos szerepét a teológiai képzésben meg kellene szüntetni, s lehetővé tenni a más külföldi intézményekben való tanulást is. Meg kellene próbálni, elindítani a világi teológusképzést is levelező formában, akár Kolozsvárról, akár magyarországi kihelyezett tagozat formájában.

Kedves Barátaim! Rövid elemzésem korántsem átfogó, mindössze pillanatnyi meglátásaimat tartalmazza. Mindenkit bátorítok a hozzászólásra és a kritikára. Senkit nem állt szándékomban megbántani, s ha ez akaratom ellenére mégis megtörtént, elnézését kérem.

Sine ira et studio.

Csesznegi Miklós

Bábuska

Egy régi, Oroszországból származó karácsonyi történetet mesélek el nektek.

Bölcsekről szól, akik egy csillagot követve utaztak éjszakánként, nappal pedig pihentek. Egy nap hajnal tájt, amikor metsző hideg volt odakint bekopogtak az egyik falusi ház ajtaján. Ez a kedves, vendégszerető *Bábuska* otthona volt, aki látva, hogy ebben a hidegben milyen fáradtak a vándorok, behívta őket melegedni a házába. Étellel kínálta őket, és megengedte, hogy aludjanak pár órát, majd utazásuk felől érdeklődött. Elmondták, hogy egy csillagot követnek, amely el fogja őket vezetni ahhoz az újszülötthöz, aki reményt, örömet és békét hoz a földre. *Bábuskát* ez a hír nagyon megörvendeztette. Örömmel halotta, hogy a bölcsek őt is magukkal hívják, de sajnos nem tudott menni. Rettenetesen hideg volt odakint, neki pedig még takarítania kellett, a legjobb kabátját megjavítania, a családnak szólnia, és úgy gondolta ajándékot is illő vinnie a babának. „Elmegyek megnézni a gyermeket, de nem ma.” – gondolta. Három vagy négy nap telt el, mire jobb lett az idő és mindent sikerült elintéznie. Így elindult megkeresni a gyermeket. Sajnos már nem vezette csillag az égen, és amire odaért Betlehembe, elkésett. Mindenütt kereste őket, de József, Mária és a kisbaba már elmentek Egyiptomba. Egész további életét azzal töltötte, hogy megtalálja az újszülötet, majd a felcseperedett ifjút, de soha nem lelt rá. Ezért Oroszországban azt mondják a mai napig is *Bábuska* az, aki karácsonykor háztól házig jár, ajándékot hagyva mindenütt a gyermekeknek, hátha megtalálja Jézust. Azt mondják, még mindig vándorol a világban fáradhatatlanul és szomorúan amiatt, hogy elhalasztotta utazását és elmulasztotta a Jézussal való találkozást.

Angolból fordította **Szász Adrienne**

Ady Endre: KIS, KARÁCSONYI ÉNEK

Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt-havat, hoznak.

Szeretném az Istent
Nagyosan dicsérni,
De én még kisfiú vagyok,
Csak most kezdek élni.

Isten-dicséretre
Mégis csak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.

Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.

Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

(Így dúdolgattam én
Gyermek-hittel, bátran,
1883
Csúf karácsonyában.)

Egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

Az Unitárius Élet utolsó számában (szeptember-október) egyházközségünkre vonatkozó tudósítást, lapzárta miatt, csak október 6-ig tudtuk ismertetni. Most a december 10-ig tartó időszakról szeretnénk tájékoztatni a kedves olvasót.

Október 8-án egyházközségünket Ellen Cerassuolo amerikai unitárius-univerzalista kapcsolattartó (networker) látogatta meg, aki évek óta intenzív tevékenységet folytat, mint a Belmont-i gyülekezet tagja, az amerikai testvéregyházközségi bizottságban. Magyarországi tartózkodása alatt több napig a lelkészi család vendégszeretét élvezte.

Október 8-án du. 17 órai kezdettel nyílt meg Botár Edit akvarell-kiállítása a Magyarok Házában, melynek megnyitóján részt vett egyházközségünk lelkésze és a fent említett Ellen Cerassuolo asszony.

Október 10-én délelőtt utolsó útjára kísértük és eltemettük a farkasréti temetőben Lórinczy Éva színművésznőt, aki életének 69 évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Utolsó éveit a kecskeméti színház társulatánál töltötte néhai unitárius testvérünk. Volt kollégái közül többen is jelen voltak a búcsúztatásán.

11-én Fölkeker Valéria felnőttkeresztelési előkészítőn vett részt a lelkészi hivatalban, aki elhatározta, hogy együtt keresztelkedik meg két kisfiával a közeljövőben.

14-én, a hónap második hétfőjén került sor a hónap első bibliaórájára, amit lelkészünk a hónap minden második és negyedik hétfőjén tart. Nagy népszerűségnek örvendenek a bibliaórák, és az utóbbi időben nemcsak az idősek körében, hiszen a munkába a középkorúak és a fiatalabbak is egyre többen bekapcsolódnak az idejüket szentelve.

16-án lelkészünk találkozott a Baár-Madas iskola igazgatójával, Arany János igazgató úrral, akivel az unitárius hitoktatás kérdéseit tárgyalta meg; ugyanakkor ismertette a hittan óra anyagát és felosztását a növendékek számára az első félévi időszakra.

17-én este 7 órától a lelkészi család és a gyülekezet tagjai közül egy páran részt vettek a Thália Színház bemutatóján, melynek műsorán volt Visky András „Júlia” című monodramája. Az előadás felejthetetlen élményt jelentett. Szilágyi Enikő színművésznő csodálatos empátiával jelenítette meg „Júlia” papfeleség egyéni drámáját.

Október 18-án került sor Kelemen Dénesné sz. Benedek Ilona temetésére, aki életének 88. évében halálozott el. Idős asszonyhívunket az Új Köztemetőben kísértük utolsó útjára.

19-én, szombaton du. 3 órai kezdettel került sor szentendrei Skanzenben található „Felsőtiszatáji Református templomban” Száraz Attila és Gyurkovich Krisztina esketési szertartására. Fiatal testvéreink születésüket követően a katolikus keresztségben részesültek. Barátik által hallottak rólunk, unitáriusokról, majd a jegyespári felkészítők alkalmával ismerkedtek meg jobban az unitárius vallással és annak a tanításával, amit követően született meg bennük az elhatározás, hogy unitáriusok lesznek és annak szertartása szerint esküsznek örök hűséget egymásnak. Elhatározásukhoz és házasságkötésükhöz szívből gratulálunk.

Október 23-án került sorra az Uránia filmszínház nemrég felújított gyönyörű termében a „Szakrális kulturális hét” keretében, egy a Baptista egyház által összeállított műsorra, amelynek keretében fellépett az egyház jól ismert és külföldön is hírnevet szerzett kóru-

sa is. A rendezvényen az egyházközség lelkésze és Farkas Dénes lelkész közösen vettek részt.

25. és 26-án tartotta egyházunk a lelkészi értekezletet, valamint a harmadik negyedéves Egyházi Képviselő Tanácsi gyűlését.

A 27-i vasárnapi istentisztelet keretében emlékezett meg Kászoni lelkész úr prédikációjában Serveto Mihályról és Balázs Ferencről. Az utóbbinak 101. születési évfordulója alkalmából. Két korban egymástól távol élő személy, akinek oly kevés adatott az éveik száma szerint, de akik közül mindketten halhatatlan munkát fejtettek ki az unitarizmus fejlődéért, fennmaradásáért. Ezen a napon du. 17 órai kezdettel került sor a Dávid Ferenc Egylet rendezésében megtartott ünnepi alkalomra, amelynek címe „Kossuth apánk” volt. Meghívott előadó Sella Zoltán volt, az áhítatot az egylet elnöke felkérésére Orbókné Szent-Iványi Ilona tartotta.

28-án, a hónap negyedik hétfőjén került sor az októberi hónap második bibliaórájára.

Október 29-én Szász Adrienne, Balácsi Alpár és Kászoni József koszorúzott a közelgő halottak napja alkalmából a farkasréti temetőben. Az emlékezés koszorúját több mint húsz helyen tették le az emlékezők az egyház nevében.

November 1-én du. hat órai kezdettel került sor a halottaknapra istentisztelet megtartására. Ez alkalomból az istentiszteletet a prédikációig Kászoni lelkész vezette, majd ezt követően mondott alkalmi beszédet Szász Adrienne a pestszentlőrinci gyülekezet lelkésze. A gyertyagyújtási, megemlékezési imádságokat felváltva tartották az úrasztalától.

3-án az istentiszteletet követően keresztelési szertartásra került sor. Ez alkalommal angol unitárius testvéreink jöttek el, hogy elsőszülött gyermeküket a belvárosi templomban itteni hagyományok szerint kereszteltessék. 2000 karácsonya előtt eskette Alan Edward Williams és Justin Dawn-Potter Williams házaspárt Manchesterben, egyházközségünk lelkésze, és a szülőpár ennek az emlékére (is) hozta el elsőszülött kisfiát Budapestre keresztelni. A szertartás magyar és angol nyelven történt, amit követően a kisfiú a keresztségben az Eden Arthur Potter Williams nevet kapta. E helyről is kívánjuk azt, ami a gyülekezeti közösségben elhangzott: adja Isten, hogy fejlődjön továbbra is testben és lélekben, Isten és ember iránti kedvességében a kisfiú, szülei és hozzátartozó szeretetei örömeire.

November 5-én temetési szertartás keretében búcsúztattuk Mezei Ida testvérünket, aki életének 74. évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Bánatra öröm szokott következni, tartja a mondás, és hogy mennyire így van, igazolja azt a november 9-én szombaton délelőtt sorra kerülő hármas keresztelési szertartásunk, melynek keretében megkereszteltük Csegezi János és Fölker Valéria gyermekeit: Jánost és Dánielt. Ennek a szertartásunknak az adott rendkívüliséget, hogy az édesanya is együtt keresztelkedett fiával. A jó Isten gazdag áldása és megszentelő ereje legyen a család életével.

10-én, vasárnapi istentiszteletünket követően, keresztelési szertartást végeztünk, melynek keretében megkereszteltük Dárdai Balázs testvérünket, aki utolsó éves építész-mérnök-hallgató és egyházunkba tért be, amelynek megpecsételése felvette az unitárius keresztséget. Ugyanakkor mutatkozott be a híveknek Kálnoki Kis Sándor egyházközségi tagunk, akit a gyülekezet a

főgondnokhelyettesi tisztségre jelölt a november 16-án sorra kerülő Főtanácsi gyűlésén. A bemutatkozást a jelenlévők köszönettel vették és különböző kérdéseket intéztek Kálnoki Kis Sándorhoz, aki felelt a hozzá intézett kérdésekre. Az ismerkedés és beszélgetés folytatódott az istentiszteletet követően egy csésze tea, kávé mellett a lelkészi hivatalban.

11-én, hétfőn du. 17 órai kezdettel bibliaórát tartottunk.

12-én az egyházközség presbiterei közül egy páran és a gyülekezet lelkésze Kiss Miklós üvegművésszel találkozott a lelkészi hivatalban, aki az elvégzendő vitrál-üveg terveinek végleges terveit mutatta be a megrendelőnek.

14-én került sor du. 18–20 óra között az egyházközség presbiteri gyűlésére. Ezt követően Kászoni József lelkész és Zoltán Csaba m. gondnok a lelkészi hivatalban találkozott a magyarországi anglikán egyház vezető személyiségeivel.

16-án, szombaton Főtanácsi gyűlésen vett részt az egyházközség gondnoka, lelkésze és az egyházközség arra delegált tagjai, amelyet az idei évben a Bartók Béla egyházközség látott vendégül.

17-én a vasárnapi istentisztelet keretében emlékezünk meg Dávid Ferenc halálának 423. évfordulójáról. Meghívott előadónk ez alkalomból Szász János nyugalmazott lelkész volt, aki a tőle megszokott érdekesítő előadással állított emléket vallás- és egyházalapító püspökünknek. Nyugalmazott lelkész afiának e helyről is köszönetet mondunk az istentisztelet és az előadása megtartásáért.

17-én és 18-án családlátogatáson vett részt a lelkész, melynek keretében három családot látogatott meg.

22-én Hatvanban került sor dr. Kis Zoltán temetési szertartására. Egyházközségünket annak lelkésze képviselte, aki koszorút helyezett el a sokak által kedvelt Zoli bácsi sírján.

23-án, szombaton Pestszentlőrincen tartott gyülekezeti esten vett részt lelkészünk, és Szász Adrienne meghívására esti áhitatot tartott.

24-én a vasárnapi istentiszteletet követően emlékezett meg a gyülekezet a maga közösségében néhai dr. Kis Zoltán testvérünkről.

25-én, hétfőn du. tartotta a bibliakör a hónap második bibliaóráját.

26-án déli 12 órától került sor Lőrinczy András testvérünk temetési szertartására a váci temetőben, aki életének 60. évében hirtelen halállal távozott szerettei

köréből. Felesége és gyermekei: Réka és a Kanadából temetési szertartásra érkező Zoltán fia és szerettei kísérték utolsó útjára Istenben megboldogult afiát. Lőrinczy András csupán pár hónapja költözött át Magyarországra Erdélyből, aki bejelentkezése után intenzíven vett részt az egyházközségi élet munkájában. Hirtelen halála és távozása mindannyinkat meglepett és felkészületlenül ért. Isten akaratában megnyugodva kívánunk vigasztalódást szeretteinek.

Ugyanezen a napon jelent meg a Boncza nyomda gondozásában egy Kászoni József által fordított könyv Mészki címen, melynek szerzője Christine Morgan, Balázs Ferenc unitárius lelkész felesége.

November 29-én és 30-án tartotta Zsinati majd Főtanácsi ülést az erdélyi unitárius egyház, a kövendi egyházközségben, amelynek munkálatain, mint megfigyelő vett részt egyházközségünk lelkésze.

Az év utolsó hónapjának első napjával adventi időszakba léptünk. Ez határozza meg mindennapjainkat a karácsonyig terjedő úton. Az első gyertya fellobbant az adventi koszorún, mely áldott és szent figyelmeztetés arra, hogy mit kell tennünk, hogyan kell készülnünk Jézus születésnek fogadására. Bár ne találtatnánk hjával, hanem mindannyiunkat öröm töltene el az, aki az ajtónk előtt áll és kopog mindannyiunk szíve és lelke ablakán, örömezenet hoz.

December 2-án Gretchen Thomas, Léta Sándor és Kászoni József reggel 9 és délután fél 2-ig terjedő időszakban a tetsvéregyházközségi dolgokról egyeztettek és beszélgettek, együtt áttekintve a magyarországi egyházközségek és azoknak Kanadában vagy Észak-Amerikában levő tetsvéregyházközségi kapcsolatait.

4-én az MTV 1 áhitatot vett fel a templomban, amelyet Kászoni József tartott, és amely advent harmadik vasárnapján kerül adásba a kora délutáni órákban.

7-én tartotta az egyházközség, a hónap első szombatján, szeretetvendégségét, melynek keretében jelen volt a Vasutas Zeneiskola, „Pro Musica” zenekara és adventi hangversenyt adott a nagyszámú egybegyűlt érdeklődőknek. Ezt követően került sor Rozsnyai Béla képzőművész kiállításának megnyitójára, amelyet Kászoni József tartott.

Egyházközségünk szeretettel hívja híveit az egyházközség templomába karácsony ünnepe alkalmából, mindkét napi úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletére, melyre mindkét napon de. 11 órától kerül sor.

(-)

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Október 26-án, szombaton 17 órai kezdettel Nyíró József halála 49. évfordulója alkalmából emlékestet tartottunk a templomunkban. Rázmány Csaba unitárius püspök bevezető áhitata után Medvigy Endre a Magyarok Háza, MVSZ Szent László Akadémia elnöke, irodalomkutató tartott előadást. Ó Szabó István Jászai-díjas színművész, Nyíró József egyik szép elbeszélését olvasta fel, Besenyei Boglárka és Raksányi Boglárka énekművészek népdalokat énekeltek. A megemlékezést a gyülekezeti teremben szeretetvendégség követte.

November elsején halottak napi istentiszteletet tartottunk templomunkban délután 6 órai kezdettel. Lelkész, gondnok és a hívek közül is azok, akik nem tudtak ez alkalomra haza menni és megállni szeretteik sírja mellett, meggyújtottuk az emlékezés gyertyáit.

November 4-én Rázmány Csaba püspök részt vett a XI. kerületben a Polgármesteri Hivatal nagytermében megrendezett Képviselő-testület alakuló ülésén. Tájékoztatás történt a választások végleges eredményéről,

amit az önkormányzati képviselők és az újonnan megválasztott polgármester eskütétele követett.

November 5-én Léta Sándor lelkész részt vett a NKÖM és a Belügyminisztérium által a Kriminálexpó 2002 keretében rendezett I. Műtárgyvédelmi konferencián a Budapesti Kongresszusi Központban. Bővebb beszámoló a folyóirat utolsó oldalán a hírekben.

November 12-én, kedden este 8 órai kezdettel egyházközségünk gyülekezeti termében tartottuk meg a szokásossá vált XI. kerületi lelkészek találkozóját. A keresztény lelkészek minden hónap második keddjén este különböző felekezetek gyülekezeti termében gyűlnek össze, hogy egy előre kiválasztott bibliai részt közösen magyarázzanak és értelmezzenek. Majd ezt követi a terített asztal mellett a kötetlen beszélgetés. Jelen alkalommal 12 lelkész vett részt: 3 katolikus plébános, 3 ciszterci szerzetes atya, 2 református lelkész, 2 evangélikus lelkész, és 2 unitárius lelkész. Léta Sándor az általa kiválasztott és a meghívóban ismertetett 1Korintus

12,12-31 bibliai verseket röviden magyarázta, majd a többi lelkész is hozzászólt. Ezt követte a katolikus felek kérésére unitárius egyházunk történetének és hitelveinek ismertetése. Ugyanis a lelkészek elmondták, kevésbé ismerik vallásunkat és ez a találkozó jó alkalom arra, hogy két unitárius lelkész részéről bővebb ismerethez jussanak. Rázmány Csaba püspök és Léta Sándor lelkész ennek a kérésnek tett eleget. A találkozó sikeres voltát igazolta az is, hogy a megszokott időnél tovább maradtak a lelkészek. A következő napok visszajelzése is azt igazolta, hogy mindenki sikeresnek nyilvánította a találkozást. (A következő találkozó december 10-én, lapzártá után lesz, ezért sajnós erről még nem számolhatok be.)

November 15-én megkoszorúztuk a XI. kerületben a Dávid Ferenc utcában levő Dávid Ferenc emléktáblát. Az ünnepségen felszóltak és ünnepi beszédet mondtak: Rázmány Csaba unitárius püspök, Szalay István, címzetes államtitkár, Molnár Gyula a XI. kerület polgármestere, Csapody Miklós kerületi képviselő, Mikó István egyházunk főgondnoka. Híveink nagy létszám-ban vettek részt ezen az ünnepségen. Összesen hat koszorút helyeztünk el.

November 16-án templomunkban tartotta meg a Magyarországi Unitárius Egyház évi főtanácsi gyűlését, melyen Kálnoki Kiss Sándor választották meg főgondnok-helyettesnek. Muszka Ibolya megerősítést nyert a könyvtáros-levéltárosi tisztségében. Megválasztották az első és másodfokú fegyelmi bizottság tagjait. Az új tagok letették a hűségfogadalmat.

November 17-én, vasárnap délelőtt 10 órától Dávid Ferenc emlék-istentiszteletet tartottunk, melyet 11 órától a gyülekezeti teremben Sándor János erdélyi fafaragó kiállításának megnyitása követett. A kiállítást Banner Zoltán művészettörténész nyitotta meg. Közreműködtek: a Fóti Asszonykórus Vizsy Edit vezetésével és Iványi Dóra szavalataival. Délután 17 órai kezdettel a Dávid Ferenc Egylet reformációi és Dávid Ferenc-megemlékezést tartott. Az áhítatot Szász Adrienne lelkész-nő végezte, az ünnepséget Dr. Nyiredy Szabolcs, a DFE elnöke nyitotta meg. Ünnepi beszédet mondott Szombathalvi József székelykeresztúri esperes. A zenei aláfestést Kobzos Kiss Tamás szolgáltatta.

November 22-én részt vettünk Dr. Kiss Zoltán temetésén, akit a Hatvani temetőbe helyeztek örök nyugalomra hitvese mellé. Gyülekezetünk részéről jelen volt Rázmány Csaba püspök, aki a temetési szolgálatot is végezte, valamint Léta Sándor lelkész és Gergely Felicián gondnok.

November 23-án Léta Sándor lelkész részt vett a pest-szentlőrinci unitárius egyházközség által szervezett gyülekezeti esten, ahol az áhítatot Kászoni József lelkész végezte, és az ünnepi műsort a Kispesti Gyöngyvi-

rág Kórus szolgáltatta, akik komolyzenei koncertet adtak. A szeretetvendégséget vacsora követte.

Október és november hónapjai nekünk magyaroknak és unitáriusoknak az emlékezés és gyász hónapjai. A vasárnapi istentiszteletek is ennek a hangulatában, az események felelevenítésében és a példát vételében zajlottak le. December elsejétől már a reménység, az öröm, a boldogság hónapja kezdődik. Itt van Advent, közeledik a Karácsony, az örömszerzés áldott alkalma.

December elsején, advent első vasárnapján zenés istentiszteletet tartottunk, mely alkalommal az adventi gondolatok szószéki elhangzása után, Dinnyés József dalszerző és zoltárekes vidította fel lelkünket a megzenésített zoltárokkal és adventi, karácsonyi hangulatot keltő versekkel.

Továbbá fel szeretném hívni minden kedves érdeklődő figyelmét, hogy templomunkban a következő istentiszteleteket tartjuk:

December 22-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel tartjuk a gyermekek karácsonyfa-ünnepélyét.

December 25-én és 26-án, karácsony első és másodnapján délelőtt 10 órakor ünnepi istentiszteletet tartunk úrvacsoraosztással.

December 29-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az óesztendő búcsúztató istentiszteletet tartunk.

2003. január elsején, szerdán délelőtt 10 órai kezdettel újévi istentiszteletet tartunk.

Az MTV1 felvételt készített a „Hajnali gondolatok” című adásba. December 25-én Rázmány Csaba püspök, január 13-án pedig Léta Sándor lelkész gondolatai hangzanak el.

Minden kedves hívünket és érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

2002. évben végzett szertartások:

Esketések:

Július 26-án házassági megáldásban részesítettük Kerekes Árpád és Kiss Katalin testvéreinket; október 5-én házassági megáldásban részesítettük Rázmány József és Pásztor Szilvia testvéreinket.

Keresztelések:

Április 20-án felnőtt keresztelésben részesítettük Kiss Katalint; április 21-én megkereszteltük Balázs Csaba és Vass Jolán fiúgyermekét, Rolandot; május 29-én felnőtt keresztelésben részesítettük Cseri Gábort; június 16-án megkereszteltük Vajda József és Reitingert Edít fiúgyermekét, Richárd Domokost; szeptember 8-án megkereszteltük Szigeti Zsolt és Szabó Éva hároméves kisfiát, Zsoltot és háromhónapos kislányát, Noémit; október 2-án megkereszteltük Kátai Kristófot; október 2-án megkereszteltük Pásztor József és Gál Mária Erika kislányát, Szilviát.

Temetések:

Utolsó útjukra kísértük és eltemettük: január 18-án Székely Józsefet 87 éves korában; június 10-én Korompay Győzöt 59 éves korában; július 3-án Ilia Lászlót 80 éves korában; július 17-én Győry Gábort 70 éves korában; augusztus 12-én Ferenczi Sándort 69 éves korában; augusztus 22-én Birtalan Dénest 79 éves korában; augusztus 24-én Bartha Sándorné, Radó Máriát 61 éves korában; augusztus 27-én Beck Béláné Hegedüs Erzsébetet 91 éves korában; szeptember 9-én Deák Ferencné Hámor Irént 78 éves korában; szeptember 24-én Kékesi Józsefné Tusa Klárát 80 éves korában; október 7-én Nagy-Szalóki Istvánné Szaniszló Annát 81 éves korában; november 8-án Deák Bertalanné Páll Ilonát 89 éves korában; november 22-én Dr. Kis Zoltánt 78 éves korában.

Fotó: Aranyossy György

Léta Sándor lelkész

Pestszentlőrinc

2002. november 23-án, szombaton ismét sor került hagyományos szeretetvendégségünkre. Az előző szeretetvendégséghez hasonlóan megint a zenéé volt a főszerep. Kászoni József lelkész áhítata után a kispesti Gyöngyvirág Kórust láttuk vendégül, akik csodálatossá varázsolták esténket. Műsorukon a zeneirodalom szinte valamennyi korszakából származó darabok szerepeltek. Az Advent jegyében karácsonyi dallamok is felcsendültek. Külön erre az alkalomra erdélyi népdalokkal is készült az együttes, nagy örömet okozva ezzel hallgatóságának. A koncertet a Székely Himnusz zárta. Az egy-

házközség asszonyai által készített vacsorának ismét nagy sikere volt, éppúgy, mint az azt követő tortaárverésnek.

Sok szeretettel hívunk és várunk mindenkit a december 25-én 11 órától tartandó karácsonyi ünnepeinkre. Várjuk továbbra is a már nem használt, de még jó állapotban lévő ruhákat, játékokat, amelyekkel a ferihegyi átmeneti menekültszállás lakóit szeretnénk megörvendtetni. Segítségüket előre is köszönjük.

Szász Adrienne

Debrecen

November 17-én Balázi László főjegyző úr és kedves felesége végezték a szolgálatot, melyben Dávid Ferencre emlékeztünk. Az istentisztelet végén elbúcsúztak a gyülekezettől, mi pedig megköszöntük, hogy a születési szabadság alatt sok más teendő mellett a debreceni szolgálatokat is ellátták.

Adventtől, az új egyházi év kezdetével a gyülekezet kérésére és eredeti szándékom szerint visszaálltam a szolgálatba.

Ezúttal is köszönöm a presbitériumnak és kollégáimnak, hogy segítségükről biztosítottak, tudniillik a debreceni szolgálatot csak azzal a feltétellel láthatom el, ha a szórványokról is gondoskodom, ami egyik esetben sem kevesebb, mint 130 km távolságra van.

December elején, immár hagyományosan, a presbitérium megünnepelte a Miklós napot, Dr. Kozák Miklós gondnokunkat köszöntöttük. Most a presbitérium tagjai, a családtagokkal kiegészülve töltöttük együtt az egész napot, hisz e testület valóban baráti közösséget alkot.

Ebben az évben még mindhárom alkalommal 9 órai kezdettel tartjuk istentiszteletünket, így karácsony első napján is, amelyen úrvacsorával ünnepeljük meg Jézus születését. A gyerekek betlehemes játékkal készülnek.

A debreceniek nagy örömeire és a Déri múzeum 100 éves évfordulójára visszaérkezik a városunkba Munkácsy Mihály Krisztus Trilógiájának hiányzó része, a Krisztus Pilátus előtt című festmény. Ez nagyszerű alkalom, hogy ne csak a karácsonyt töltsük Jézus fénykörében, hanem az elkövetkező napokban is ebben a szellemiségben maradjunk. December 28-án, szombaton a nagyváradi unitáriusokkal közösen, gyülekezeti nap keretében ellátogatunk a múzeumba. Majd ezt követően művészettörténeti előadással, áhítattal és szeretetvendégséggel zárjuk a 2002-es esztendő, melyet a szeretetvendégségek rendjén a közösségi alkalmak évének nevezhetünk.

2003. január 5-től kezdődően a debreceni istentiszteletek 10 órakor kezdődnek!

- mvk -

Győr

„Mekésett róvás az idő falába”

Konfirmandusainnak szeretettel...

Lassan búcsút mondunk a 2002-es esztendőnek, és az ilyenkor szokásos számvetéskészítés közben mindegyre számonkérően visszaköszön az őszi események egyike, amely a Győri Unitárius Egyházközség legjelentősebb ünnepe is volt egyben.

Szeptember nyolcadikát írtunk, és a nyári kánikulát idéző melegben mintegy kétszázan gyűltünk össze, hívek és támogatók, hogy az egyházközség önálló fennállásának tizedik évfordulóját megünnepeljük.

Egész évben készültünk erre az eseményre, és ha nem is sikerült minden elképzelésünket megvalósítanunk mégis büszkén nyugtázhattuk, hogy jóindulatú kezek szorgos munkája eredményeképpen megszépült az ingatlan és az azt körülvevő telek. Újrameszeltük kívülről az ingatlant, lefestettük a kapukat, a haranglábat, amelyre új zsindeletű került, az ingatlan melletti romos részt teljesen felszámoltuk. Falasztunk, betonoztunk, eltakarítottuk a szemetet. A szépen zöldelő fűvön ott álltak a saját erőből megvásárolt sátrak, székek és asztalok, a kaput körülölelő zöldfenyő- és virágkoszorúk, a haranglábon elhelyezett négy zászló egyaránt jelezte, hogy nem mindennapi esemény zajlik a Szittyá utcában.

Az ünnepély rövid megemlékezéssel kezdődött. Felidéztük az elmúlt tíz esztendő legfontosabb eseményeit, azzal a reménnyel, hogy a továbbiakban is folytatjuk a megkezdett munkát. Az egyházi főhatóság nevében Balázi László, főjegyző köszöntötte az egybegyűlteket és tolmácsolta a Püspök úr és Főgondnok úr üdvözlését, akik nem tudtak jelen lenni a rendezvényen. Győr város önkormányzata részéről Jungi Csaba alpolgármester úr

fejezte ki örömét az évek óta ismert és általuk is támogatott kis közösség fejlődését és megerősödését szemlélve. A helyi vallásos élet képviselőjében Győri Béla plébános úr méltatta a két közösség közti egyetértést és együttműködést. A helyi részönkormányzat képviselőjében Reuter György biztosította a híveket a további támogatásról, részben a részönkormányzati épületben tartott istentiszteletek lehetőségét, valamint a templomépítési szándék megvalósítását illetően. Ezt követően az egyházközség fiataljai által előadott műsort hallgathattunk meg. Elhangzott Bódás János: Ki van jelölve a helyed és Reményik Sándor: Templom és iskola című verse Komlósi Ildikó és Gellér Bibó Zsolt konfirmándusok előadásában. A műsor színvonalát emelte, hogy Fehérné Bódi Blanka és Magyarai Katalin előadók Erdélyt idéző, hagyományos népviseletben léptek fel.

Az ünnepi megemlékezést konfirmációval egybekötött istentisztelet követte. Igét hirdetett Balázi László főjegyző, kántorizált Balázi Lászlóné. Hitéről tanúbizonyságot tett öt növendék, akik egész évben vállalták, hogy messzi vidékekről eljárnak az előkészítőkre, és eleget tesznek vallás erkölcsi kötelezettségüknek. Komlósi Ildikó, aki Kolozsvárról származik és szüleivel Hajmáskéren lakik. Boros László, aki Székelyudvarhelyről költözött jelenlegi lakhelyére, Kapuvárra. Derzsi Dániel, aki mészkiői gyökerekre tekint vissza, és akinek nagymamáját még Balázs Ferenc konfirmálta, Győrságon lakik. Gellér Bibó Zsolt, aki Dombórol származik és szüleivel Mosonszentmiklóson lakik. Szabó Zoltán, áldott emléké Gőncz Mihály lelkésztestvérünk unokája volt az egyedüli, aki Győrben lakik. Neki a gyökerei Alsó-felső Szentmihályról erednek.

Az istentiszteletet követően került sor az ingatlan falára elhelyezett emlék- és névtábla felavatására, amelyet a helyi lelkész és Balázi László főjegyző végzett. A több mint kétórás rendezvény a Székely Himnusz elnevelésével zárult.

Ezt követően minden résztvevő hozzájárulásával kereti szeretetvendégségre került sor, ahonnan aztán hálás köszönő szavakkal búcsút véve igyekezett haza mindenki régi vagy újonnan választott otthonába: Marosvásárhelyre, Kolozsvárra, Füzesgyarmatra, Hódmezővásárhelyre, Budapestre, Tatabányára, Pápára, Farkasgyepűre, Szombathelyre, Sopronba, Nagylózsra, Hajmáskérre, Veszprémbe, Zalaegerszegre, Mosonszentmiklósról, Kapuvárra, Écsre, Győrságra, Pannonhalmára, Pázmándfalura, Hédervárra, Bécsbe.

Sándor Gy. Mátyás
lelkész

Hódmezővásárhely

Hosszú idő óta nem jelent meg hír Hódmezővásárhelyről. Ez nem jelenti azt, hogy nem tesszük a dolgunk, sőt.

Valószínű nem ilyen jellegű hírré lennének kíváncsiak az olvasók, hogy hogyan küzdünk mindennapjainkban, hanem valami szép, kiemelkedő eseményről szóló hírt várnának tőlünk. Hát ilyenrel nem szolgálhatunk, és nem azért, mert nem vagyunk optimisták, hanem azért, mert nincsenek.

Arról írhatunk csupán, hogy szűkös anyagi körülmények között lévő gyülekezeti tagjainktól nem várhatunk (és nem is várunk) el anyagi támogatást, sőt mi szeretnénk segíteni megkeseredett hiveinken.

Megpróbáljuk családlátogatásainkkal, meghallgatásukkal feljűk fordulásunkkal, megértésünkkel enyhíteni gondjaikat. Azzal, hogy optimizmussal fordulunk feljűk, s mosolyunkkal egy szép délutánt szereztünk nekik, már tettünk valamit.

Szívesen is teszi az ember mindezt nagyon sokáig, de néha a lelkésznek is fel kellene töltdnie. Honnan vegye hát az erőt, ha néha maga is segítségre szorul és nincs segítség. Nemcsak lelki, fizikai sem. Híveink idősök, betegek. A lelkész és családja takarítja a templomot, imatermet, harangoz, a megüresedett kántori lakásban spaknival maga kaparja le a régi festést, hogy ezzel is spóroljon, hogy ne kelljen rá előteremtteni az anyagiakat.

Egyszóval végzi a mindennapi munkáját és „jut” ereje szeretettel az emberek felé fordulni. Szükségük is van az ilyenfajta „segítségre”. Egyre többen várják, hogy „megtiszteljűk” házukat.

Kellemesek ezek az együttlétek, s talán a legfontosabbak. Tapasztalatunk szerint szükség van az istentiszteletek utáni együttlétre is, a beszélgetésre. Min-

denkinek van mesélnivalója, talán segítséget, megoldást talál gondjaira egy-egy gyülekezeti tagban. Sajnos Szegeden nincs saját imatermünk, így a református templomban tartjuk istentiszteleteinket. Itt nincs lehetőség az együtt maradásra. Téli időszakban különösen siet mindenki nem az utcán topogni. Mire az úrasztalát leszedjűk, híveink szétszélednek. (Legalább, ha bérelhetnénk egy termet az is megoldás lenne.)

Szóval álmodozunk, próbálunk ezeknek ellenére is optimistán, jókedvvel fordulni híveink felé, hogy ne terheljűk mi is a mi gondjainkkal őket.

És megkérdem megint, honnan szerezen a lelkész ismét annyi lelki erőt, hogy mindezt derűvel, elégedetlenség nélkül évről-évre folytatni tudja. Igen itt van a Hít, s a Remény, hogy egyszer csak jobb lesz.

Itt a remény gyermekeink szemében, akikkel dolgozni fantasztikus. A Karácsony közeledtével ismét nekűnk a feladatunk azoknak a gyermekeknek a lelkébe Karácsonyt varázsolni, akik otthonról nem hozták ezt az érzelmi pluszt és a hagyományt. Ebben az elanyagiasodott világban merész vállalkozás, és mégis ismét megpróbálkozunk vele, hiszen hiszűnk abban, hogy nem hiábavaló, ha megtanítjuk őket egy-egy énekre, lelket melegengető szerepre, amit annyi szeretettel fogadnak majd a szűlők.

Nagy gondossággal, odafigyeléssel válogatjuk a verseket, és azon töprengűnk, hogy miből teremtsűk elő a szeretetsomagra valót, mert hát a megérdemelt jutalom a szereplésért a szeretetsomag lenne.

Ezek a gondolatok foglalkoztatnak az advent közeledtével, hogy megtaláljuk a megoldást mindarra, ami szomorúságot okozhat lelkűnkbe.

Kiss Tűnde

Füzesgyarmat

Előző lapzárta óta a sokszor téliesen zord, máskor tavasziasan gyönyörű őszenben rengeteg szolgálatot végeztünk a ránk bízott gyülekezetekben. Az előző időszakhoz hasonlóan kis hazánk keleti részében ide-oda száguldoztunk, eleget tenni mindenhol, ahova a kötelesség hívott. A sokszor hangulattalanná lett hétvégeken öröm volt együtt lenni híveink kisebb vagy nagyobb csoportjával templomainkban, imaházainkban.

Október 20-án, mert ez volt a közelebbi vasárnap, megemlékeztünk az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójáról. Füzesgyarmaton hittanórás gyerekeinkkel és felnőtt híveinkkel kivonultunk emlékparkunkba és elhelyeztük virágainkat az 1956-os emlékszobránkon. Megható volt az imádságos, Himnusz-énekléses emlékezés. Debrecenben délután 3 órakor volt az emlék-istentisztelet, ahol elhangzottak ugyanazok a költemények, mint délelőtt Füzesgyarmaton, idézve a forradalmár hősök emlékét.

Ugyancsak ünneppé varázsolta az emlékezés napját az anyaegyházköztségben egy kettős keresztelési szertartás. Egyházszerető gondnokasszonyunk, Gyáni Endréné két dédunokáját kereszteltük meg gyönyörűen feldíszített templomunkban. A Széplaki család elsőszülöttje az Emese nevet, a Györfi család elsőszülöttje pedig az Alexandra nevet kapta a keresztelésben. A hitéhez hűséges dédnagymama 11 évvel ezelőtt kereszteltette meg unokáit templomunkban, és most az ő gyerekeiket jegyeztük be kis unitárius keresztény családunk tagjai sorába. Bár nem a településünkön laknak, mert hivatásuk elszórtta őket Várpalotára, illetve Egyekre, kis közösségünk tagjai kívánnak maradni továbbra is. Isten éltesse a kicsinyeket és tartsa meg a szülőket, nagyszülőket, dédszülőket egészségben és kifogyhatatlan szeretetben.

Október 23-án az egyházközség lelkészeként részt vettem a városi ünnepeken, ahol az új polgármester tartotta a megemlékezést.

Október 27-én, a reformáció emléknapjához közel eső vasárnapon megidéztük ennek a vallásos-szellemi forradalomnak az elindulását. A számos érdeklődő az alkalomhoz illő verseket, énekeket hallgathatott meg az istentisztelet alatt.

Október 20-án Debrecenben az emlék-istentisztelet után megáldottuk híveink, Kovács Attila és családja új hajlékát. A Biblia üzenetével szóltunk az áldozathozókhoz és kértük az Istent, hogy legyen a szeretet és békeség hajléka az otthon a több nemzedéket egyesítő, gazdag lelkű család számára sok ideig.

November 1-én a közeli Darvason, immár egy évtized óta, a Polgármesteri Hivatal felkérésére megemlékezést tartottunk a köztemetőben a halottakra és a háborúban elesett hősökre emlékezve. Ugyanaznap délután 3 órakor emlékeztünk szeretteinkre a füzesgyarmati templomban számos résztvevő érdeklődése közepette.

November 17-én tartottuk meg a Dávid Ferenc-emlék-istentiszteletünket, amely alkalmával elhangzott Gellérd Imre: Reformálódj! című, hatalmas üzenetet tartalmazó verse, valamint felcsendültek hitvalló énekeink, köztük a reformátor kedvelt, 43-as számú ének: „Adjunk hálát mindnyájan!”. Ugyancsak 17-én délután 3 órakor tartottuk az emlék-istentiszteletet Debrecenben. Beszolgáló lelkészként az istentisztelet végén elköszöntünk a kántori teendőket végző feleségemmel a gyülekezettől, mert a továbbiakban a helybeli lelkész fogja a szolgálatokat elvégezni. Megköszöntük a kedves hívek ragaszkodását és Isten áldását kértük életükre, az egész kis gyülekezet munkájára, gyarapodására.

November 24-én délután szolgáltunk az Idősek Otthonában, ahol két halottunkról is megemlékeztünk.

Aznap délután 3 órakor volt a gyermek-istentisztelet templomunkban. A megható szertartást Nagy Alexandra és Csordás Gergő hittanosok végezték. Istentisztelet után sor került a szeretetvendégségre, ahol elfogyasztottuk a szülők, nagyszülők, rokonok által hozott és készített szendvicseket, süteményeket. Óriási sikere volt a rengeteg sok tombolának, amit szintén a fent említettek adtak össze, vásároltak vagy készítettek. Ez alkalommal kértük Isten áldását két újabb unitárius újszülöttre, akik a közelmúltban látták meg a napvilágot, az egyik a Darabos családban, a másik pedig fiatal presbiterünk, Kovács Lajosék harmadik lányaként. Az Isten éltesse őket, és várjuk, hogy majd megkereszteltessék.

December 1-én mi is meggyújtottuk az első adventi gyertyánkat itthon is és Gyulán is. A füzesgyarmati templomot díszítő koszorút megköszönjük a Barkóczi-Klinszky virágüzletnek, a gyulai pedig Romvári Etelka gondnokasszonyunknak.

December 6-án a hittanóra keretében Mikulás-járás volt, ami jó hangulatot teremtett gyerekeink körében.

Elszaladt ősziünk, karácsonyvárasunkban hat testvérünket veszítettük el. Nagy Jánosné Kisgyörgy Ilona 69, Fűredi Andrásné Bese Julianna 88, Nánási János 68, Tüzes József 83, id. Bere Sándorné Kovács Margit 70, Márkus Tivadarné 90 éves korában költözött el ebből a világból. Pihenjenek csendesben, a vesztesek pedig vigasztalódjanak Isten megmáshíthatatlan akaratában.

Adventi, karácsonyi ünnepeinkkel kapcsolatban Isten segítségével azt tervezzük, hogy december 19-én, csütörtökön a füzesgyarmati klubunkban, 20-án a bélmegyeri klubunkban fogunk dalárdáink közreműködésével karácsonyestet tartani. Szenteste délutánján 5 órakor pásztorjátékos, betlehemezéses ünnepélyt tartunk. Közel 30 gyermeket ajánlunk meg, valamint az Unitárius Alapítvány és az egyházközség jóvoltából 15 hittanosunkat jutalmazunk meg a hűséges hittanórai részvételért és templomlátogatásért. Karácsony első napján úrvacsorázó istentiszteletet tartunk, délután az Idősek Otthonában ünnepelünk úrvacsorázattal. Második napon Vásárosnaményban lesz ünnepi, úrvacsorázó istentisztelet, délután megáldjuk Fel-

Gyáni Endréné gondnok dédunokáinak keresztelője.

hős Szabolcs presbiter és családja új otthonát, ahova az ős folyamán költöztek.

Az óév utolsó vasárnapja, 29-e délutánján fél négykor a Gyula és Környéke Szórványegyházközségben tartunk úrvacsorázó istentiszteletet. Nem hagyjuk ki a hagyományossá vált szilveszter éjszakai istentiszteletet sem fél tizenkettőkor. Várjuk, jöjjenek együtt búcsúztatni az ősztendőt és köszönteni az új évet. A 2003-as évünkben első alkalommal Budapesten, a Nagy Ignác utcai templomunkban lesz 11 órakor ünnepi istentisztelet, amit a szokásos újévi fogadás követ majd a Püspökség és az

egyházközségi tanácsteremben. Újévi beszámoló istentiszteletünket 2003. január 5-én, délelőtt 11 órakor tartjuk egyházközségünkben. Ahhoz két hétre, 19-én lesz az egyházközség számadó közgyűlése.

Őszi munkánkat, ünnepi tervezetéseink lendületét az sem törte meg, hogy a tervezett lelkészi lakásépítés ügye mind reménytelenebb. A megkeresett illetékesek semmilyen választ nem küldenek beadványainkra. Mindennek ellenére hinni akarjuk, hogy nem hagy el az Isten, és valami módon csak elkezdhetjük az álom megvalósítását.

B. L.

Kocsord

Október és november az ős, az elmúlás, a gyász, egyéni, egyházi és egyetemes tragédiák jegyében vonult át felettünk.

Október 5-én temetés volt, erről az előző számban már megemlékeztünk. Másnap megemlékeztünk az aradi tizenhárom vértanúról. Gyászlobogó lengett a torony ablakából. A templomban emlékbeszéd hangzott el a Jn.17.1–5-ből, ahol főpapi imádságában Jézus arról tesz bizonyosságot, hogy akik elvégzik a Földön azt a munkát, amit Isten rájuk bízott, megismerik őt, és örök életet élnek megdicsőülve. Vértanúink nem tehetnek arról, hogy a magyar függetlenség harca akkor elbukott. Ők a rájuk bízott feladatot maradéktalanul teljesítették. Ameddig magyar él a Földön, és az egyedül igaz Istent ismeri, emlékezetükben ők itt is élni fognak, amint örök életük van a Mennyben is.

13-án, szombati napon Kolozsváron megkereszteltem a budapesti illetőségű Vajda Fruzsínát. November 9-én a helybeli Lakatos Boglárkát részesítettem a keresztség szertartásában.

Október 20-át az ötvenhatos forradalom és szabadságharc emlékének szenteltük helyben és Nyíregyházán. A Kol. 1–13-ból hirdetem, hogy gyarlóságaink képezik legnagyobb ellenségünket. Nagyobbat, mint az egykori megszállók és kiszolgálóik hada. Velük szemben Jézus vezető győztes forradalmunkat, ha hiszünk benne és követjük őt. Isten az, aki „megszabadított minket a sötétség hatalmától, és ő vitt át minket szeretett Fiának országába, akiben van megváltásunk és bűneink bocsánata.” Nyíregyházán a kórház kápolnájában imádkozunk az ott szenvedő betegek gyógyulásáért.

28-án Székely Ferencné és alulírott lelkész a várostól kapott meghívásra részt vettünk Mátészalkán a reformáció emléknapján. Meghallgattuk Bölcskey Gusztáv debreceni református püspök emlékbeszédét Ravasz Lászlóról, születésének centenáriuma alkalmából. A népes közönség előtt három unitárius istentiszteleti éneket is előadott a Csányi Ottó vezette Ádám Jenő énekkar. Első ezek között a 305., az énekes Mi Atyánk. Második volt a 147., Szálljon buzgó szálljon forró / Hála hozzád, jó Atyánk. A harmadik ének premier, amit, erre az alkalomra dolgozott fel és tanított be a karnagy úr: 106., Reménykedő szívvel / Sóhajtok az égre, a Töredelmes esedezések közül. Vastappsal jutalmazta a közönség.

Halottak napján alulírott lelkész rendbe tettem Jakab Miklósné Jozephy Olga, a néhai Jakab Jenő lelkész édesanyjának sírját, és gyertyát, gyújtottam rajta. Kívüle még egy közemberünk nyugszik itt: Végh Mihály lelkész. Sírját halála 20. évfordulója, illetve névnapja alkalmával őszi hálaadáskor látogatta meg népes családja, és emlékére úrvacsorát adományozott.

Isten különös gondviselésének tekintjük, hogy ez alkalmat az MTV közvetítette templomunkból. Ha ez a keresztes történelem egy vallásosabb korszakában

ment volna végbe, a közvélemény Isten-bizonyítékként élte volna meg. Ma mégis nagyobb szükség van rá, mint volt bármikor. Egy ilyen egybeesést hálátlanság lenne a pusztá véletlennek tulajdonítani. Valamint azt is, hogy alulíró Kolozsváron élő lánya és családja is élőben nézhetette meg az adást, amiről az ugyan tudott, de ott az MTV1 nem, csak a második közszolgálati tévé fogható. Igen ám, de úgy akarta Isten, hogy adás közben, meglepetésként átkapcsoljanak a kettesre. Isten arról is gondoskodott, hogy a család épp akkor érkezzen haza a templomból, a gyerekeknek bekapcsolja lányom a késszüléket, és a megfelelő gombra tévedjen az ujsa, hogy gyermekmese helyett édesapja prédikáljon neki a kocsordi templomból.

Minket mélységesen meghatnak az ilyen események, és halára köteleznek Isten iránt, aki résztvevőként kíséri életünket. Ilyenkor megmutatja magát, hogy Isten-élményünk legyen. Tapasztalati meggyőződésünk, hogy ilyen Isten-élménye minden hívünknek van, és azokat közölnék is, ha akadály ne lenne. Híveink nem teológusok. Hitvallásunktól idegen képzeitek is vannak, amiket épp ezen az úton tudnánk a legtisztább evangéliumi útra terelni.

November 3-án ismét lengett tornyunk ablakában a gyászlobogó, 1956-os nemzeti tragédiánk másnap következő évfordulójára, valamint az azt megelőző halottak napjára. Nekem az Újszövetség nem egy magyarzó jegyzet az Ószövetséghez, hanem az áldozó: vallásgyakorlatról az imádkozó szeretet vallásgyakorlatára való áttérés Evangéliuma. Az elmúlást sem csak a földből vétetett testnek a földbe való visszatéréseként prédikálok. Ezért az 1.Móz.3.19. alatt található ígét se hirdetem Jézusnak a Jn.5.24.-ben található és az örökéletéről szóló tanítása nélkül.

November 10-én megemlékezést tartottunk Dávid Ferenc vértanúhaláláról a kocsordi gyülekezetben, majd 17-én Nyíregyházán. Alapigeként a Jn.14.6. szolgált: „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.” Mert Dávid Ferenc, aki a megfeszített Krisztus szolgájának nevezte hivatalosan is magát, Jézus által menetelt fokról-fokra az igazság Atyja felé, és Jézus keresztyeként szenvedte el a fogságot Déva várában, melynek falára tulajdon vérével és utolsó erejével írta fel, hogy „útjában az igazságot semmi sem tartóztathatja fel”. – Amint Jézus is igaz szívvel bocsátott meg ellenségeinek a kereszten.

December elején, advent első vasárnapján megnyitottuk a Jézus születése felé örömteli várakozással tekintő készülődés időszakát. Meggyújtottuk a halottak napi gyertyavilág után begyűrt szokás szerint az adventi koszorú első gyertyalángját. A koszorú Jakab Péterné egykori hűséges templomlátogatónk ajándéka, aki ma már nem tud ilyen messze eljönni. De adjon neki a jó Isten kedves családja körében annyi békét, szerető szívet, amennyivel azok a gyertyák világítják nekünk a karácsony felé vezető utat.

Nyitrai Levente lelkész

A Baranya Megyei Bíróság 2002. október 16. napján hozott végzésével bejegyezte alapítványunkat (alapító tagok: Magyar Imréné, Dr. Lehmann Antal, Dr. Sikó Agnes, Dr. Szabó Attila, képviselője: Máté Ernő), azonban e határozat ellenében a Megyei Főügyészség fellebbezést adott be a Bíróság figyelmét elkerülő apróbb hibák miatt. Így nem tehetünk mást, mint figyeljük az

immár tőlünk függetlenített eseményeket, és másfél évet várunk a Megyei Legfelsőbb Bíróság határozatára, avagy megszüntetjük az eljárást, és újból beadjuk kérésünket. Azonban a megszüntetés lehetősége még a Bíróságon sem tisztázott,

mert hogy a Főügyészség nem azért „dolgozott”, hogy ez meg lehessen „vétőzni”.

Október 20-án Székesfehérváron keresztelői szertartásra került sor. Megkereszteltem Borsos Mózes és Soós Hajnal Antónia nevű gyermekét. A több mint hatvan lelket számláló székesfehérvári (és környéki) gyülekezetnek immár kialakult egy magja, havonkénti istentiszteleteinket egyre bensőségesebb hangulatban tartjuk meg.

November 10-én tartottuk Dávid Ferenc emlékünnepélyünket, amely a Kossuth Rádió egyenes adásában volt hallható. Vendégül láttuk a Pécsi Református Gimnázium vendégkórusát, Hoppál Péter igazgató és kórusvezető vezetésével. Számomra ezen alkalom nagy sikerélmény volt, a rádió közönségszolgálat, az ország minden tájáról ismeretlen emberek tucatja keresett meg egyházi beszédem elküldése végett.

November 28-án Pécsen temetési szertartásra került sor. Utolsó útjára kísértük és eltemettük Tábori Ferenc 89 évet élt testvérünket. Adjon a Jóisten számára csendes pihenést az anyaföld ölében, lelkének békességét.

Máté Ernő

Beregi unitárius szórvány

Az őszi hálaadás ünnepe után a mátészalkai reformációi ünnepséggel kezdődött az utolsó gyülekezeti évad.

Ekkor került sor a Balázs Ferenc születésének 100. évfordulóján Csányi Ottó karnagynak odaítélt Balázs Ferenc-díj ünnepélyes átadására a mátészalkai művelődési ház dísztermében, amelyen jelen volt Bölcskei Gusztáv, tiszántúli ref. püspök úr is.

Október 23-án megkoszorúztuk a Vásárosnamény főterén elhelyezett 56-os emléktáblánkat.

Közösen hallgattuk a Kossuth rádió unitárius istentiszteletét Pécsről Dávid Ferenc alapító püspökre emlékezve.

Az adventi ünnepkört csendes áhítattal kezdtük, melyen presbiteri összejövetelt is tartottunk. Ezen elhangzott, hogy a presbitérium fő feladata, hogy mindent Isten dicsőségére cselekedjen.

Tekintse tehát egyházát, gyülekezetét a presbiter egyik fontos kincsének, amelyről minden lehetséges módon és minden jó rendelkezésére álló eszközzel gondoskodnia kell. Ez a gondoskodás legyen fáradhatatlan, kitartó Istentől megáldott. A gyűléseken hozott határozatokat minden presbiternek végre kell hajtania. Mennyivel könnyebben és jobban menne a határozat végrehajtása, ha nem várva senkitől sem jutalmat, hanem közösen vállalva a nehézségeket végeznék a szolgálatot, közösen munkálkodnának Isten egyházáért.

Itt érvényesülhetne az ige: „egymást különbnek tartva önmagatoktól, alázatos engedelmséggel végezzétek el a feladatot”.

Minden szolgálat a presbitertársak körében, Isten nevében történjen. Még akkor is, ha azt egyedül, társ nélkül kell végezni.

Az összejövetel másik fontos feladata volt a közös szellemiség kialakítása. Tisztáztuk, hogy mi tesz minket igazi unitárius lelkkülvé. A példa, akit követnünk kell a mindennapi életünkben: Jézus Krisztus. Ő is ember volt, mint mi. De egységben élt az Atyával. Egész életében ebben a felismerésben, ebben a revelációban élt. Az unitárius keresztyén üzenet nem más, mint: élj úgy, mint Jézus Krisztus!

Higgyünk a lélek erejében, hogy képes új lelket adni nekünk minden reggel, minden pillanatban, csak kérnünk és akarnunk kell tiszta szívvel. Hinnünk kell, hogy Isten lelke munkálkodik mindnyájunkban. Isten ugyanúgy jelen van bennünk, mint Jézusban, csak esetleg mi nem vagyunk tudatában úgy, ahogy Jézus volt. Ő a teljességet élte, amit nekünk fokozatosan kellene megtapasztalnunk. Mindannyian képek vagyunk erre. Nincs kétféle emberi természet: misztikus és mindennapi.

Hiányzik belőlünk egy mély, személyes istentapasztalat. Akkor értjük meg a keresztyénység lényegét, ha őszintén Istennek adjuk át magunkat, s így éljük mindennapjainkat. Nincs külön szent dolog, (istentisztelet, úrvacsora, keresztelezés) lelki beszélgetés (presbiteri összejövetel, elmélkedés) és mindennapi élet (munka, háztartás, evés-ivás, szeretkezés).

Így három különböző szint van jelen életünkben. Mindhárom egyformán fontos és csak együttesen érvényesül.

A jézusi életet csakis úgy élhetjük meg, ha mindezt egységben látjuk és egységben éljük meg Isten országa munkásaiként. Minden emberi tapasztalat mélyén felfedjük Isten jelenlétét. A teljes élet azt jelenti, hogy elmegyünk a mélységéig.

Advent idején megszerveztük a fiatalok betlehemes játékát is. Az összegyűjtött szövegből és énekekből egy kis összeállítást készítettünk, amit a rátermett fiatalok betanultak és eljátszottak. Szenteste a betlehemes fiatalok járják a várost és ünnepet köszöntenek.

Karácsony első napja délutánján az ünnepi istentisztelet után Balácsi László püspökhelyettes lelkész úr az ünnep tiszteletére felszenteli Felhős Szabolcs Kriza János úti házát.

Másnap délután a gyülekezeti teremben szeretetvendégséget rendezünk, melyen a szegény családok közt ruhaneműt és a gyermekeknek ajándékot osztunk szét a beregi presbitérium szervezésében.

Lelki készülődéssel, bűneink megbánásával és jótékonykodással készülődünk az ünnepre Isten dicsőségére.

Felhős Szabolcs

HÍREK

2002 november 16-án kísérték végső útjára, a Házsongárdi temetőbe Balogh Ferencet, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnokát.

A Magyarországi Unitárius Egyház sajnálatosan nem tudta képviseltetni magát a temetésen, mivel azzal egy időben tartotta a Főtanácsai Ülését.

A december 29–30-án Kövenden megtartott püspökválasztó zsinatot követően egyházunk képviselőjében Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok koszorút helyezett el a néhai főgondnok sírján, ahol korábban elhunyt szülei is nyugszanak.

November 5-én Léta Sándor lelkész részt vett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Belügyminisztérium által a Kriminálexpó 2002 keretében rendezett I. Műtárgyvédelmi Konferencián, a Budapesti Kongresszusi Központban.

A Műtárgyvédelmi Konferencia célja, hogy széles körű társadalmi összefogást kezdeményezzen a műtárgyak fokozottabb védelméért és az illegális műkereskedelem ellen. A hatékonyabb fellépés érdekében a szervezők olyan programot dolgoztak ki, amely szándékuk szerint segítséget nyújthat a műtárgytulajdonosoknak, a műkereskedőknek, a hatóságoknak és a bűnüldöző szerveknek egyaránt. Műgyűjtők, muzeológusok, rendőrök, biztosítási szakemberek, igazságügyi szakértők, vámtisztek, biztonságtechnikai szakértők, műkereskedők, nemzetközi szervezetek képviselői mondták el tapasztalataikat, javaslatukat a konferencián.

Olyan előadások hangzottak el, mint: A műtárgyvédelem jelenlegi helyzete és a hatékony védekezés további lehetőségei; A műtárgycsempészet elleni fellépés; A rendőrség feladatai és lehetőségei a műtárgyvédelemben; Az egyházi műtárgyak veszélyeztetettsége; A katalógizáció szerepe a műtárgyak

védelmében; A TREIMA (ARTIST) számítógépes műtárgykereső és azonosító rendszer bemutatása; A műtárgyvédelem fontossága a műgyűjtő szemével; Az igazságügyi szakértői tevékenység jelentősége a műtárgyvédelemben; A biztosítás és a műtárgyvédelem kapcsolata; Az ellopott műtárgyak felkutatásának korszerű módszerei stb.

2002. december 4-én tartotta a Magyar Bibliatársulat Alapítvány a Közgyűlést. A napirendi pontok között elhangzottak: az elnöki beszámoló, megtörtént a módosított és egységes szervezetbe foglalt alapító okirat elfogadása; megválasztottuk a főtítkár-helyetteset; a főtítkár évi beszámolójában ismertette az elmúlt esztendő eredményeit, valamint elhangzottak a különféle beszámolók, jelentések az alapítvány tevékenységéről.

Különös eredményként könyvelték el a 3 kiadott könyvet. Az egyik „A négy evangélium cigány művészek illusztrációival”. A képeket több munkából választották ki, melyek a budapesti Biblia Múzeumban voltak kiállítva. 8 művész 25 alkotása került be ebbe a Bibliába. A másodikat Lőrincz Zoltán művészettörténész-református lelképásztor készítette „A Biblia a magyar festészetben” címmel, amely a Biblia 66 könyvéhez bemutat egy-egy magyar alkotótól illusztrációt. A harmadik könyv Eugene A. Vida és Jan de Waard könyve, „Egyik nyelvről a másikra” címmel a bibliafordításról.

A Magyar Bibliatársulat további tervei, az alapvető bibliai szükséglet kielégítése, gyűjtési akció szervezése, melyből a lakótelepi gyülekezeteket támogatnák Bibliák adományozásával. További információt lehet kapni a www.datanet.hu/bibliatarsulat/ honlapon, vagy kérni a biblia.tarsulat@mail.datanet.hu e-mail címről.

A 2003. év a Biblia éve! A Magyar Bibliatársulat célja: közép-pontba helyezni a Biblia terjesztését!

A Magyarországi Unitárius Egyház elnöksége tisztelettel hívta fel körlevélben a három budapesti unitárius gyülekezet híveinek a figyelmét arra, hogy kezdeményezzenek gyűjtési akciót a Magyar Köztársaság Határőrségének felhívására, a menekülttáborokban levő idegen állampolgárok részére. A Határőrparancsnokság szívesen fogadna ruhát, dobozos élelmiszert, könyveket, magyar és idegen nyelvű Bibliát, felnőtt társasjátékokat, sporteszközöket és más jellegű adományokat. Az adományok elszállítása karácsonyt megelőzően történne. Nemes cselekedetük végrehajtásában segítse a jó Isten!

A Sylvester János Protestáns (egyesületi) Gimnázium felvételt hirdet a 2003/2004-es tanévben induló 6 és 9 évfolyamos gimnáziumi osztályaiba. A 6 évfolyamos képzésben emelt óraszámú képzés választható matematikából és angol/német nyelvből; a nyelveket, a matematikát és a számítástechnikát osztott csoportokban tanítjuk, a gyógytornát az iskolában biztosítjuk a rászorulóknak. Nehéz helyzetű tehetséges tanulóinkat alapítványok támogatják.

A jelentkezésről részletes tájékoztató és adatlap kapható az iskola portáján vagy válaszbörítéssel ellátott levélben kérhető az iskola címén (1149 Bp., Pillangó park 3–5.). December 2-án és 3-án (kedden és szerdán), valamint 2003. február 12-én (szerdán) az érdeklődőknek nyílt napot, december 3-án 17 órakor tájékoztató szülői értekezletet tartunk.

dr. Bibó István igazgató
tel.: 363-2612

(Szerk.)

Békés, boldog karácsonyt kívánunk minden kedves olvasónknak!